

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Portfolio profesního rozvoje Jarmily Klímové
Portfolio of professional development Jarmila Klímová
Jarmila Klímová

Vedoucí práce: PaedDr. Zdeňka Hanková, Ph.D.

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Vychovatelství (BC-VYCH)

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Portfolio profesního rozvoje Jarmily Klímové potvrzují, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze .....

Podpis: Jarmila Klímová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce PaedDr. Zdeňce Hankové, Ph.D. za cenné rady, obětavost, trpělivost a citlivé vedení mé práce. Také děkuji za pomoc a rady mých kolegů ve škole. Zvláště děkuji svojí rodině za jejich podporu při celém studiu na vysoké škole.

ABSTRAKT

Portfolio profesního rozvoje Jarmily Klímové obsahuje deset povinných částí, které mají závaznou strukturu. Profesní růst je mapován napříč celým portfoliem. Jednou z částí je odborná esej se zabývá tématem Pravidla a (ne)kázeň ve školní družině. Na to navazuje i profesiografický rozbor, který je zaměřen na vychovatele ve školní družině a na to, co by měl splňovat. Dosavadní dovednosti a znalosti čerpala z odborné literatury, z vysokoškolského studia nebo v praxi na pracovišti ve školní družině na základní škole.

KLÍČOVÁ SLOVA

portfolio, vychovatelství, profesiografický rozbor, nekázeň, případová studie školní družiny

ABSTRACT

The portfolio of personal development Jarmila Klímová consists of ten mandatory parts, which have a binding structure. The professional growth is mapped throughout the whole portfolio. One of the parts is an expertise essay about the (in)discipline in a school club. That is followed by proffesiographic analysis, which is focused on the educator and their duties in the school club. I have gained all skills and knowledge from a professional literature, the college study or the practical work in the elementary school and the school club.

KEYWORDS

Portfolio, pedagogy, proffesiografic analysis, indiscipline, case study of the school club.

Obsah

1 Předmluva – úvod.....	6
2 Profesní strukturovaný životopis.....	7
3 Odborná esej Pravidla a (ne)kázeň ve školní družině.....	10
4 Seznam prostudované literatury vážící se obsahově k předmětům studia.....	18
5 Konspekt knihy, která studenta ovlivnila či formovala po profesní stránce	19
6 Profesiografický rozbor vychovatele ve školní družině	26
7 Případová studie školní družiny jako školského zařízení	38
8 Písemná příprava na přímou pedagogickou činnost	52
9 Závěrečná reflektivní úvaha o vlastním studiu	55
10 Soupis použité literatury a pramenů	57
Seznam příloh	59

1 Předmluva

Pro svou Bakalářskou práci jsem zvolila Portfolio profesního rozvoje. Proč jsem se rozhodla pro portfolio profesního rozvoje? Po uvážení a předmětu semináře k bakalářské práci je tato práce pro mě vhodná. Zaměřuje se na mou profesi vychovatelství. Obsahuje deset kapitol.

V jedné z kapitol je zpracován můj profesní životopis. Začala jsem pracovat ve škole po mateřské dovolené při dálkovém studiu střední pedagogické školy. Za nejtěžší část jsem považovala sepsání odborné eseje. V odborné eseji jsem se zaměřila na téma: Pravidla a (ne)kázeň ve školní družině. Toto téma je pro mě velice zajímavé. Čtvrtá kapitola je seznamem mnou prostudované literatury v průběhu studia bakalářského na pedagogické fakultě i po celou dobu, kterou pracuji ve školství. Literatura je jedinou dostupnou možností, jak informace nutné k výkonu zaměstnání získat. V dalších kapitole jsem zpracovala konspekt knihy Školní družina od Bedřicha Hájka a Jiřiny Pávkové. Tuto knihu jsem četla při nástupu do školní družiny, hodně mi pomohla se zorientovat, jak pracovat profesionálně ve školní družině. V šesté kapitole je zpracován profesiografický rozbor vychovatelky školní družiny. V první části jsou zpracované kvalifikační požadavky dle Zákona o pedagogických pracovnících. Případovou studii se věnuji Školní družině na Praze 7, ve které pracuji jako vychovatelka.

Při studiu jsem měla možnost prohloubit své znalosti vychovatelky ve školní družině a zároveň tyto znalosti převést do praxe.

2 Profesní strukturovaný životopis

Osobní údaje

- jméno a příjmení: Jarmila Klímová
- datum narození: 20.01.xxxx
- místo narození: xxxxxxxx
- bydliště: xxxxxxxxxxxx, Praha 7, 170 00
- telefon: +420 xxx xxx xxx
- email: xxxxx@seznam.c

Vzdělání:

2019 nyní

Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha

Bakalářský studijní program: Vychovatelství

2015–2017

Střední pedagogická škola Futurum, s.r.o., Hornoměřolupská 873, 102 00 Praha 10

Předškolní a mimoškolní pedagogika (zakončeno maturitní zkouškou)

1998-2001

Gymnázium a Střední odborná škola, Úpice, Střední odborná škola

Provoz obchodu (zakončeno maturitní zkouškou)

1989-1992

Střední odborné učiliště, Obchodní Broumov

Prodavačka (zakončeno výučním listem)

Pracovní zkušenosti:

2015 nyní

Zaměstnavatel: Základní škola Praha 7

Pracovní zařazení: Vychovatelka ve školní družině

Náplň práce: komplexní vychovatelská činnost ve škole rozvíjející zájmy, znalosti a tvořivé schopnosti účastníků v oddělení, nebo specificky rozvíjející osobnost účastníka v oddělení, dohled na žáky.

2017 vedení kroužku „Šití“ pro účastníky 3-5 třída

2015 vedení kroužku „Flétna“ pro přípravná třída, 1-4 třída

2020 nyní

Zaměstnavatel: Základní škola Praha 7

Pracovní zařazení: Asistent pedagoga

Náplň práce: dopomoc žákům s učivem

2003-2015

Rodičovská dovolená

1992–2003

Zaměstnavatel: SEMET Červený Kostelec

Pracovní zařazení: adjustace výrobků

Náplň práce: balení a příprava výrobků a zboží k expedici

Další vzdělávání pedagogických pracovníků:

2021 Nadchněte děti pro tvoření – 5denní online kurz – Osvědčení

2021 S asistenty k lepší škole – online kurz – Osvědčení – ČLOVĚK V TÍSNĚ

2019 Hry na školy v přírodě a pobytové akce – vzdělávací program akreditován MŠMT v rozsahu 8 hodin

2019 Jaro s pastely – vzdělávací program akreditován MŠMT v rozsahu 4 hodin

2018 Zdravotník zotavovacích akcí – MŠMT v rozsahu 40 hodin

2018 Úrazy a první pomoc u dětí – seminář v rozsahu 3 vyučovací hodiny

2017 Jak efektivně komunikovat s rodiči ve škole a školní družině – vzdělávací akce v rozsahu 8 vyučovací hodiny

2015 Kurz Turistiky – 4denní

Jazykové znalosti

Český jazyk – rodilá mluvčí

Německý jazyk – středoškolská úroveň

Počítačové znalosti

Základní znalosti práce na PC

Řidičské oprávnění

Skupina B – osobní automobil

Zájmy

Rodina, cestování, organizace společenských akcí, četba, plavání, kolo, bruslení, kino, divadlo, koncerty, turistika.

V Praze dne .....

Podpis: .....

3 Odborná esej

Pravidla a (ne)kázeň ve školní družině

Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim. Dale Carnegie (web.citato.cz)

Pro odbornou esej jsem zvolila téma **(ne)kázeň ve školní družině**. Ta závorka je tu záměrně, protože považuji téma kázně či nekázně ve volném čase za velice diskutabilní. Pracuji jako vychovatelka ve školní družině a setkávám se s různými pohledy kolegů/kolegyň na chování dnešních dětí ve školní družině. Pravidla a nekázeň jsou témata, která ve školní družině podle mého názoru bude stále více potřeba řešit. Dodržování pravidel a norem je pro některé děti velký oříšek, ale vychovatelé s trpělivým přístupem a hravým způsobem jsou ti, co mohou dětem ukázat, že to jde i s kázní. Předvést dětem, že dodržovat pravidla a normy má smysl a můžeme spolu zároveň trávit příjemný čas. Otázkou pro moji esej je právě toto: Jak zároveň dodržovat pravidla a užít si s radostí společný čas ve školní družině?

Školní družina plní řadu funkcí – vzdělávací, výchovnou, sociální, relaxační, regenerační, kompenzační, které se prolínají a vzájemně doplňují s funkcemi školy. Ve škole by mělo docházet k úzké spolupráci vychovatelů/vychovatelek a učitelů/učitelek, a to zejména třídních. Obě skupiny pedagogických pracovníků by se měly vzájemně informovat o specifickém charakteru výchovně vzdělávací práce ve vyučování a ve školní družině. Jak ve své knize uvádí Bendl, Hanušová, Linková (2016 str. 34), že „*školní družina, tak školní klub poskytují zájmové vzdělávání žákům jedné školy, popř. několika škol /vyhláška č. 74/2005 Sb., §§6 a 8 odst. 1). Obě školská zařízení jsou tedy v těsném propojení se školou a měla by úzce spolupracovat a vzájemně se doplňovat.*“ Proč tedy ne při nastavení pravidel chování dětí? To se přeci nabízí. Snadněji budeme navazovat na stejně nastavená pravidla, která děti znají ze třídy.

Každý má jiný pohled. Bendl a kolektiv (2004) uvádí, že „*fenomén kázně je spojován se školním prostředím, popřípadě s rodinným edukačním prostředím*“. Průcha, Walterová, Mareš, (1998) uvádějí co je „*kázeň = vědomé, přesné plnění zadané sociální role, stanovených úkolů, určených některých činností, spojené s respektováním autority*“. Bendl (2004), ještě uvádí, že „*kázeň = vědomé dodržování zadaných norem chování. Kázeň tedy*

je vědomé podřízení se zadaným normám a vědomé respektování předpisů či ustanovení zadaných pravidel“. A následně Střelec (1998) uvádí, že „kázeň = společenský jev spočívající v dodržování stanovených nebo dobrovolně přijatých norem“.
(<https://is.muni.cz/>)

Dle mého nárazu se na jednom se autoři shodují, že kázeň je dodržování určitých norem. Dalo by se říci, že jsou tři různá pojetí kázně, jak se autoři uvádějí, že plnění sociální role (Průcha, Walterová, Mareš, 1998), ano každý máme svou sociální roli (dítě, žák, kamarád, ...), dodržování norem (Střelec, 1998), jsou dané a respektované společností, dodržování pravidel (Bendl, 2001, 2004 b), školní řád, pravidla třídy. „*Všem třem pojetím je společné naplňování určité povinnosti nebo očekávání. Z tohoto úhlu pohledu lze mluvit o těchto definicích jako o definicích tzv. vnější kázně“.* [Nekázeň a řízení třídy. Komunikace s žáky.](#)

Položme si otázku, co je nekázeň, odpovíme si, že je protikladem kázně. Ale musíme mít stanoveno co je kázeň, jinak nelze mluvit o nekázní. Jak je uvedeno, nekázeň je porušení kázně, a to je nedodržení určitého pravidla či normy (obvykle určité sociální jednání – kázeňský přestupek). Nevhodné a nepřijatelné chování nemá být tolerováno. Podle Ginotta (2015) nelze ovšem děti přinutit, dotlačit, přimět nebo přesvědčit, aby změnilly své neukázněné chování. Nátlak u nich vzbudí vzdor, vztek a odpor. A to je zajisté pravda.

Pojmem „*problémové chování označujeme nevhodné chování dítěte ve školním věku. Může se jednat o chování nerespektující společenské normy, neschopnost udržovat běžné sociální vztahy anebo o jednání s prvky agrese. Pohledem speciální pedagogiky je problémové takové chování, které svými opakovanými projevy obtěžuje a ruší okolí, ale svou intenzitou a četností nedosahuje úrovně poruchy chování. Mělo by být učitelem školsky zvládnutelné ve spolupráci se školským poradenským pracovištěm.*“
(<https://www.zapojmevsechny.cz/>)

Zkusme si položit otázku, jaký je rozdíl mezi kázní a nekázní ve školní družině a třídě? Když jsem tuto otázku položila kolegyni, která pracovala jak na základní škole, školní družině. Její praxe ve školství je celkem 35 let, odpověděla: „Toto je velice těžká otázka, když se nad ní zamyslím, tak bych řekla, že jak ve třídě, tak v družině může být a je pracovní šum, můžeme se zasmát, děti mohou být rozjívené, ale vždy to musí mít mantinely. Pro mě je důležitá bezpečnost dětí především, protože za ně odpovídám. Když je potřeba ukončit

činnost, stačí říct, že končíme a pokračujeme v čem je potřeba. Je to takový vzájemný respekt. V družině je více volnosti, ale rozhodně to není více o nekázni. Já jsem ten, kdo musí být ve střehu a určovat směr a zasáhnout včas, aby se nic nestalo.“ Dokončila to slovy: „Asi jsem ze staré školy. Ale čím jsem starší, tak více řeším bezpečnost dětí a tam je pro mě důležitá kázeň.“

Jak se zmiňuje Bendl a kol. (2015 str. 257), že „ve školní družině, popř. ve školním klubu se běžně setkáváme s typem chování, které je běžné v rámci školního vyučování hodnoceno jako nekázeň, zatímco v případě školského zařízení pro zájmové vzdělávání je na tento projev chování nahlíženo shovívavěji. Jedná se o spontánní projevy dětí při různých činnostech. Často se stává, že při tvořivých činnostech překročí spontaneita dětí běžná hlediska, která uplatňují učitelé při hodnocení kázně během vyučování. Podobné projevy chování však nebývají ve školní družině trestány a hodnoceny jako nekázeň, neboť zde běží o zájmové vzdělávání, u něhož je oceňována vlastní aktivita dětí, která dětem přináší radost a uspokojení. Pokud bychom chtěli tyto projevy „nekázně“ propojit s chováním žáků ve třídě, potom bychom je mohli přirovnat k pracovnímu ruchu, který (rozumní) učitelé nehodnotí jako kázeňský přestupek. Navíc děti nevnímají ve školní družině přidělené své místo, mohou se volně pohybovat po třídě. Nepanuje zde ticho jako při školní výuce, nedrží se zde přestávkky.“

S Bendlem se nedá jinak než souhlasit. Jak víme, tak školní družina funguje na dobrovolnosti, jak se v knize Hájek (2003, str. 9) uvádí má svá specifika práce a je odlišná od vyučování, jak v jejím řízení, plánování tak i hodnocení.

Následující tabulkou jsem shrnula názory mé a kolegů na problémy s chováním dětí v rámci vyučovacího procesu a ve školní družině, se kterými se dle mého názoru mohou učitelé a vychovatelé setkat.

TŘÍDA	ŠKOLNÍ DRUŽINA
povídání nebo mluvení bez vyvolání	toto je akceptováno
bezdůvodné opuštění svého místa	účastník se volně pohybuje nemá své určené místo

pokřikování	záleží na situaci
pozdní příchody do hodiny	problém učitelů
záchvaty smíchu	akceptováno
hraní si s mobilem	můj názor – mobil do školní družiny nepatří, někteří vychovatelé ho tolerují
rušení ostatních žáků	
<p>Tyto problémy potkávají společně učitelé a vychovatelé</p> <p>vulgární vyjadřování vůči spolužákům a učitelům</p> <p>nevhodné poznámky, komentáře</p> <p>nerespektování pokynů učitele, vychovatele</p> <p>nevěnování pozornosti</p>	

Tabulka č.1. Porovnání nekázně

Ve školní družině má vychovatel více prostoru, času naslouchat a lépe porozumět chování účastníků v oddělení. Může vybrat vhodnou činnost, když začínají být děti neukázněné. Nejlepší způsob, jak docílit kázně v oddělení školní družiny, je předcházet nekázni u účastníků v oddělení. Školní družina nevyčerpatelné možnosti a oporu ve svých odpočinkových, rekreačních a zájmových činnostech. Prostřednictvím vlivu na účastníky vychovatelka uplatňuje vhodnou motivaci, čímž vzbudí u účastníků zájem a očekávání. Dobře připravenou a zorganizovanou činností dokážeme plně využít schopností účastníků. Dobrý vychovatel dokáže improvizovat a správně reagovat na danou situaci. Je zde prostor pro okamžité řešení. Někteří vychovatelé docílí kázně zvýšením hlasu, zakázáním hraní, sedění na místě v tichosti, zadáním příkladů, nebo diktátů. Mají sice ticho a klid v oddělení, ale mohla by se zde položit otázka: Je zde spokojený účastník?

Vysvětlením pravidel u jednotlivých činností a jejich dodržováním sděluje účastníkům svá očekávání. Naopak účastníci získají představu o tom, co mají dělat a přebírají zodpovědnost za dokončení zadaného úkolu. Také tvoříme s účastníky pravidla oddělení školní družiny, každá vychovatelka ve svém oddělení. Účastníci v oddělení navrhnou pravidla, která chtějí dodržovat a společně je odsouhlasí a vzájemně je respektují a dohlížejí na jejich dodržování. Je to obdobné jako program vyvinutý Lee A Marlene Canterovými (1976) vychází ze zásady „dodržování pravidla = odměna a nedodržování pravidla = sankce“. Canterovi doporučují, aby učitelé připravili ve spolupráci se studenty „pravidla společného soužití a kázeňský plán“, na kterém se v jeho podobě budou podílet ostatní učitelé a vedení školy.

Našla jsem pravidla školní družiny a třídy. V následující tabulce jej cituji:

PRAVIDLA ŠKOLNÍ DRUŽINY

PRAVIDLA 1.TŘÍDY

V šatně si každý své místo udržuje v pořádku a čistotě dle svých možností. Může o pomoc požádat starší děti či dospělé.	Vždy se hezky pozdravíme, pokud něco chceme, pěkně poprosíme a poděkujeme.
Ve třídě, v šatně, na chodbách neběháme, abychom neublížili sobě a ostatním dětem.	Před hodinou si připravíme, odevzdáme domácí úkoly.
Nemluvíme hrubě a nechováme se hrubě. Jsme kamarádi. Dohodneme se bez hádek, žalování a ubližování. Hledáme společná řešení, pomáháme si, hezky se oslovujeme, vítáme a loučíme s druhými pozdravem.	Při hodinách nevykřikujeme, hlásíme se a nechodíme bez dovolení z místa.
Ve třídě, v šatně, na chodbách nekřičíme, abychom šetřili zdraví svoje i ostatních dětí a nerušili se navzájem při hře. Umím pozdravit, požádat, poděkovat, omluvit se, neskáču nikomu do řeči.	Při samostatné práci neopisujeme a nepodvádíme.
Spory mezi sebou neřešíme rukama, ale slovem a přátelskou dohodou, abychom si neublížovali.	Dáváme pozor, abychom se něco naučili.
Všechny hračky mají svoje místo. Zacházíme s nimi šetrně.	Neublížujeme si a navzájem si pomáháme.
Neničíme úmyslně kamarádovi hru ani práci. Vážíme si všeho, co druhý vytvoří.	Uklízíme si třídu, aby se nám zde líbilo.
Ve školní jídelně se chováme u oběda kulturně (jím příborem, nekřičím, dojídam)	Nežalujeme, ale v případě úrazu nebo vážné situace informujeme paní učitelku.

ovoce a přílohy u stolu, dodržuji čistotu kolem svého místa). Po jídle trpělivě čekám na svém místě, až dojí ostatní děti. Pokud nemám chuť na ovoce, uložím si ho do aktovky.	
Před odchodem na vycházku si obleču vše, co mi maminka připravila. Během cesty se nikde nezdržuji a jdu společně s celou skupinkou. Po chodníku chodím po pravé straně ve dvojicích. Nesahám na cizí zvířata, a to pro vlastní bezpečnost.	WC si neplete s jídelnou, tělocvičnou ani se třídou, dodržujeme zásady čistoty.
Bez dovolení nesmím nikam sám v prostorách školní družiny a v přírodě odcházet.	

Tabulka č.2. Pravidla ŠD a ZŠ (dostupné na: www.zsdrhotuse.cz, <https://trida-info.webnode.cz/pravidla-nasi-tridy/>)

Porovnáním tabulky číslo 2 můžeme vidět rozdíl mezi pravidly školní družiny a třídou základní školy. Pravidla se shodují v zásadách slušného chování jako je pozdravení, poděkování, rozloučení, dále se shodují v úklidu, a respektování druhého. Družina má volnější režim.

Když se účastníci školní družiny podílejí se na chodu školní družiny svou zainteresovaností a tím se cítí být ve školní družině užitečnými. Přispívají svými výtvary k výzdobě heren, tříd a chodeb, jejich snažení vede k pocitu úspěchu. Vychovatelka pracuje na pozitivním vztahu s účastníky v oddělení, projevuje jim důvěru, naslouchá jim, věnuje jim pozornost, promítne se to do chování účastníků, které společně s vychovatelkou dlouhodobě utvářejí klima oddělení školní družiny.

Jak Bendl, Hanušová, Linková (2016) v knize uvádí o projevech nekázně vůči vychovatelům, které jsem vložila do tabulky. Jsou to tyto projevy:

odmlouvání, odsekávání
nerespektování,(neuposlechnutí) vychovatele
skákání vychovateli do řeči
vulgární vyjadřování, nadávky vůči spolužákům i vychovatelům
provokování dětí i vychovatelů

nemístné poznámky, hlasité průpovídky
pošklebování se spolužákům i vychovateli, pochechtávání se spolužákům
předvádění se, šaškování, lži, pomluvy, podvádění
nepořádnost, nepřezouvání se
vandalismus, schovávání věcí, krádeže, navádění ostatních k nepravostem,
pošťuchování, postrkávání se, kopání do spolužáků, honičky mezi lavicemi, rvačky, házení věcí po sobě, polévání vodou, mírnější formy šikany

Tabulka č.3. nejčastější projevy vůči vychovatelům

S těmito projevy nevhodného chování vůči vychovatelům ve školní družině se já osobně nesetkávám velmi často. S těmito projevy chování se ale setkávají i učitelé na základních školách. Jak uvádí Bendl a kol. (2015 str. 257), že příčiny nekázně související s mladším věkem, protože „školní družina je přednostně určena nejmladším dětem, tj. žákům prvního stupně základní školy (1.-5. ročník). U těchto žáků existují nejméně tři důvody, které nejčastěji stojí za jejich neukázněným chováním, respektive za jejich chybnými (nevhodnými) reakcemi v každodenních sociálních situacích.“ Dítě neví, jak se má chovat. Někteří vychovatelé počítají s tím, že dítě je z rodiny připraveno na všechno. Ale nepočítají s neznalostí. Dítě se nemusí cítit dobře novém prostředí.

Kázeňská opatření vychovatel školní družiny sám navrhopat nemůže, ale musí požádat ředitele školy, pokud se chová dítě neukázněně a může navrhnout vyloučení ze školní družiny.

Položila jsem otázku třem kolegům, jak řeší nekázeň ve svém oddělení?

Otakar: „S dětmi máme určitý vztah, jsou ve druhé třídě, známe se od první třídy, budu je mít i příští rok. Vědí, že když čteme mají sedět na místě, můžou si malovat, ale nevyrušovat. Když něco tak jim domluví, máme pravidla, ale já moc na pravidla nejsem. Prostě to nějak neřeším. A vždy to šlo. Raději jsem s dětmi venku tam to tolik nemusím řešit. V podstatě jsou v pohodě, sem tam se někdo najde, ale to je všude.“

Janička: „Mám ráda ve třídě klid a pořádek, vyžaduju to i po dětech. Pravidla máme a striktně je dodržujeme, nekázeň narušuje moji práci, a to nemám ráda. Když zlobí, nebo jsou hluční

tak sedí u stolečku za trest. Jsou to druháci tak vědí, jak se mají chovat. Děti by měli mít úctu k dospělým a respektovat, když po dětech někdo něco chce. Je to, ale čím dál horší, jsou nevychovaní.“

Radka: „S dětmi si v první třídě vytvoříme pravidla, které dodržujeme, navazujeme na pravidla, které mají ve třídě. Když někdo zlobí, nebo nedodržují pravidla tak to řeším napomenutím, když to nepomůže tak, říkám tomu „úkolíček“, vypracují samostatně u stolečku a pak si jdou hrát. Funguje to takhle už léta. Jsem ochotna respektovat to, když je něco nebaví a dělají u toho blbosti, tak jim nabídnu, něco jiného, vždy to nepomáhá, někdy to chce pevné nervy, ale práce mě baví a neměnila bych.“

V odlišování kázně a nekázně má každý z kolegů vychovatelů jiný styl, názor i řešení. S některými se ztotožňuji a s jinými výchovnými styly jednoznačně nesouhlasím. Vychovatelé mají ve školní družině mnoho možností a prostoru pro práci s nekázní. V mnoha situacích, které se vyskytují v zájmových činnostech, nebo při hrách. Tady pracujeme s pravidly zcela přirozeně. Děti se při hrách rozhodují samy o svém chování při hře a tady máme prostor pro utváření návyků respektovat pravidla a ostatní hráče. A právě toto mohou uplatňovat ve svém životě. Mezera (2003, str. 85) uvádí, že *„zejména školní družina je v současné době chápána jako místo pedagogického působení, které umožňuje formou vedení a nácviku sociálních dovedností výraznější zaměření na tyto aspekty problémového chování školních dětí.“*

V této mé práci jsem si na začátku položila otázku: Jak zároveň dodržovat pravidla a užít si s radostí společný čas ve školní družině? Jak jistě víme, tak kázeň, respektive nekázeň tvoří nedílnou součást edukačního procesu. Každý den učitelé i vychovatelé setkáváme při své práci s nejrůznějšími projevy nekázně, rušivého, nevhodného chování a musíme se snažit co nejefektivněji tyto projevy omezit, zrušit, odstranit. Z praxe víme, že neexistuje jeden univerzální návod, recept, postup, který by platil ve všech třídách a u všech učitelů, nebo vychovatelů stejně. Mohu závěrem odpovědět na danou otázku z pozice vychovatele: „Ano,“ můžeme si s radostí užít společný čas ve školní družině a zároveň dodržovat pravidla. „Kdo si hraje nezlobí“ je léty ověřené tvrzení, se kterým lze jedině souhlasit.

4 Seznam prostudované literatury vážící se obsahově k předmětům studia

- 1) BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.
- 2) HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.
- 3) HÁJEK, Bedřich; PÁVKOVÁ, Jiřina; a kolektiv. *Školní družina*. Praha: Portál, 2003, 160 s. ISBN 80-7178-751-5
- 4) BENDL, Stanislav, Jaroslava HANUŠOVÁ a Marie LINKOVÁ. *Žák s problémovým chováním: cesta institucionální pomoci*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2016. ISBN 978-80-7387-703-3.
- 5) HÁJEK, Bedřich. *Právní vědomí vychovatele*. Praha: Texty pro distanční vzdělávání-garant PhDr. J. Kohnová, 2003, 43 s. ISBN 80-7290-116-8.
- 6) BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Praha: TRITON, 2004. 263 s. ISBN 80-7254-453-5.
- 7) PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001, 328 s. ISBN 80-7178-579-2.
- 8) BENDL, S. *Jak předcházet nekázní aneb kázeňské prostředky*. Praha: Nakladatelství ISV, 2004. 208 s. ISBN 80-86642-14-3.

5 Konspekt knihy

Název: Školní družina

Autoři: Hájek Bedřich, Jiřina Pávková a kolektiv. Školní družina.

Vydalo: Nakladatelství Praha: Portál

Rok vydání: 2003

Počet stran: 160 s.

Vydání: 1

ISBN 80-7178-751-5.

Klíčová slova:

Školní družina, vychovatelka, pedagogika volného času, podmínky a činnosti ve školní družině, právní a bezpečnostní předpisy.

Zdůvodnění výběru uvedené knihy

Tato kniha mi byla doporučena mou kolegyní při nástupu do školní družiny pro rychlé zorientování se v oboru. Pomohla mi pochopit, jak efektivně a profesionálně vyplňovat volný čas dětí, což potřebuji ke své profesi.

Struktura knihy:

Začátek knihy patří předmluvě a úvodu. Dále je kniha členěna do čtyř hlavních kapitol. Kapitoly jsou následně podrobně rozepsány do podkapitol, týkajících se daného tématu. První kapitola „Východiska“ je rozepsána do pěti bodů (školní družina-cíle, funkce, historie, požadavky pedagogiky volného času, vývojová charakteristika dítěte, kdo je vychovatelka). Další kapitola obsahuje „Podmínky činnosti školní družiny“ má devět částí (prostředí a prostory, dokumentace, plánování, hodnocení, režim dne, motivace, spolupráce vychovatelek s rodiči a učiteli, prezentace činnosti). Třetí kapitola „Činnosti ve školní družině“ je též rozdělena na devět podkapitol, kde jsou zahrnuty jednotlivé činnosti (výtvarné, pohybové, rukodělné...) a příprava žáků na vyučování. Poslední kapitola je věnována právním a bezpečnostním předpisům, u níž jsou rozepsány dva body (některé

právní předpisy a bezpečnost ve školní družině). Počet stran v celé knize je 154. Je přehledná, dobře se v ní čtenář orientuje a vše je podrobně vysvětlováno.

Úvod od Bedřicha Hájka, píše o tom jak školní družiny, jsou na pokraji zájmu. Zmiňuje se o předchozích publikacích Rok ve školní družině, Výchovně-vzdělávací činnost ve školní družině, Metodické stati výchovně-vzdělávací práci ve školní družině, Rok ve školní družině, jsou to publikace, které obsahovaly především návody na konkrétní činnosti atd. V této publikaci se snažili postihnout specifika práce ve školní družině.

První kapitola – Východiska (str. 9-40)

Je rozdělena do pěti podkapitol

V první kapitole stručně shrneme informace o cílech a postavení školní družiny a jejích historických kořenech, obecná pedagogická východiska výchovného působení v zařízeních volného času a specifika práce s dětmi mladšího školního věku. Uzavřeme podrobnějším rozbohem role vychovatelky a vedoucí vychovatelky školní družiny.

Souhlasím s Hájkem v tom, že cílem a posláním školní družiny by měl být všeobecný cíl všestranně rozvinutý člověk, který vůči sociálně patologickým jevům bude odolný. K tomu mají sloužit především výchovy rozumová, mravní, tělesná, estetická, pracovní.

Funkce školní družiny, školní družina slouží výchově. Hlavní činnosti jsou shrnuty do několika bodů: odpočinkové činnosti, které mají odstranit únavu, rekreační činnosti, které slouží k regeneraci sil, zájmové činnosti, které rozvíjejí osobnost dítěte, příprava na vyučování, ta obsahuje činnosti související s plněním školních povinností.

Může mít některou z následujících forem:

- *„vypracování domácích úkolů se souhlasem rodičů, při vypracování písemných domácích úkolů vychovatelka dětem úkoly neopravuje, pouze vyzve k vyhledání chyby, opravení a zdůvodnění;*
- *zábavné procvičování učiva formou didaktických her (včetně řešení problémů), ověřování a upevňování školních poznatků v praxi při vycházkách, exkurzích a dalších činnostech;*
- *získání dalších doplňujících poznatků při praktických činnostech“.*

Hájek také zde uvádí, že výchovná činnost se řídí obecnými pedagogickými zásadami. Které kladou na pedagogy specifické požadavky. „*Aplikace požadavků pedagogiky volného času: požadavek pedagogického ovlivňování volného času lze chápat jako nutnost citlivého pedagogického vedení dětí k účelnému využívání volného času*“. Vychovatelka ve školní družině provádí nabídkou alternativních aktivit při vytváření týdenního plánu. Dále pak nabídkou pomůcek a her, vybavením družiny, zvolením inspirujícího prostředí, požadavky dobrovolnosti, požadavek aktivity podílení se dětí na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení. Také jsou zde různé požadavky seberealizace, odpočinkového a rekreačního zaměření, požadavek zajímavosti tak, aby obsah byl pestrý a přitažlivý to je důležité a požadavek jednoty a specifikace vyučování a výchovy mimo vyučování.

V další podkapitole J. Pávková nás seznamuje z nejdůležitější vývojové charakteristiky dítěte mladšího školního věku. Každé dítě je jedinečnou osobností. V psychické nebo tělesné vyspělosti se mohou děti značně odlišovat. Dítě mladšího školního věku má velkou potřebu pohybu, jeho pohybová aktivita je velmi výrazná, zlepšuje pohybovou koordinaci, zejména jemnou motoriku ruky. Pohyby dětí jsou rychlejší, přesnější, vytrvalejší, rozmanitější, nezaměřuje se na výkon, spíše na spontánní pohyb. Psychickém vývoji, se rozvíjí rozum, vnímání, pozornost, představy, paměť, fantazie, myšlení a rozvoj řeči. Citovém vývoji převažují kladné city, intelektuální city, estetické cítění, mravní a sociální city. Sociálním vývoji se mění vztah k vrstevníkům, děti snadno navazují kontakt, vytvářejí herní skupiny, chlapeci a dívky si nehrají většinou společně.

V poslední část první kapitoly je věnována profesi **vychovatelky a vedoucí vychovatelka ve školní družině**. Osobnost vychovatelky nevzniká sama od sebe, ale tvoří se na základě dispozic vzděláním, osobnostním zráním a dalším sebevzděláním.

Druhá kapitola – Podmínky činnosti školní družiny (str. 41-82)

V této kapitole knihy podrobněji informujeme o podmínkách a procesech, jenž vytvářejí celkový rámec jednotlivých činností probíhajících ve školní družině. Jde o její materiální podmínky a vybavení, dokumentaci a plánování, formy hodnocení dětí i evaluace práce vychovatelek, režim dne, možnosti motivace dětí k různým činnostem. Poslední tematický okruh se zabývá spoluprací družiny a vytvářením jejího pozitivního obrazu.

Hájek zde uvádí, jak by se mělo být uspořádané **prostředí, prostory a materiální vybavení**. Co dále patří k vybavení školní družiny jako jsou stolní hry, stavebnice, pro TV sportovní náčiní, pro výtvarné činnosti, dětské knihy a časopisy i hudební nástroje. Nově jsou instalovány i počítače.

Vychovatelky ve školní družině mají povinnost vést pedagogickou dokumentaci o své činnosti. Vnitřní řád školní družiny, vydává ředitel po dohodě se zřizovatelem. Základní okruhy řádu školní družiny-provozní doba ŠD, užívané místnosti, přihlašování dětí do školní družiny, ustanovení o platbách zákonných zástupců za pobyt dítěte v ŠD, podmínky docházky do ŠD, podmínky a doba odchodu či vyzvedávání žáků, přechod žáků ze školy do ŠD a odpovědnost za žáky v této době, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků v ŠD, režim ŠD, zajištění pitného režimu, spolupráce s rodiči, užívání dalších prostor, postup vychovatelky ŠD při nevyzvednutí žáka do stanovené doby, dočasné umístování žáků do ŠD, kteří nejsou přihlášení, provoz ŠD o prázdninách, pravidla styku se zákonnými zástupci.

Pávková popisuje, jak je důležité i časové rozvržení a uspořádání činností ve školní družině.

Dle mého názoru je motivace činnosti důležitá, a najít vhodnou dobu při aktivitách ve školní družině je velice náročné. Jak uvádí Hájek podmínkou aktivity, aktivní účasti na činnostech družiny je vyvolání zájmu uspokojení specifické potřeby, např. potřeby poznání, sdělení, sebevyjádření-seberealizace, uznání atd.

Důležitá je také spolupráce vychovatelek školní družiny s učiteli a rodiči. Mezi klasické a dlouhodobě ověřené formy mezi vychovatelkami a rodiči patří: individuální rozhovory, telefonické rozhovory, písemné kontakty a třídní schůzky.

Souhlasím, jak je popsáno, že školní družiny by se měla prezentovat své činnosti. Prezentace je velice důležitá. Ve školní družině je zařazena prezentace v plánu družiny, kde zahrnuje průběžné činnosti i významné akce.

Třetí kapitola – Činnosti ve školní družině (str. 83-124)

Kapitola o činnostech ve družině má 8 podkapitol.

Zatímco širší veřejnost má ve většině případů představu, že poslání školy spočívá především ve vyučování, v získávání a předávání vědomostí, učitelé a vychovatelky se

nejednou přesvědčují, že jejich odpovědnost je daleko širší. Zahrnuje totiž i oblast formování vhodných sociálních dovedností. Řada pedagogů je v mnoha každodenních situacích frustrována destruktivními projevy žáků, projevy agresivního chování. Další naopak projevují obavy z problémového chování některých žáků, ale i časté sociální izolace slabších dětí, které nejsou schopny se konstruktivně vyrovnat se sociálními situacemi, jež ve skupině spolužáků vznikají.

Jak další autor knihy Mezera se zmiňuje o tom, že školní **družina je místo sociálního učení, kde** by žáci měli být vedeni k osvojování sociálních dovedností. Návik vybraných sociálních dovedností v modelové sociální situaci, hraní v roli.

Řadíme do nich činnosti: **Pohybové a tělovýchovné aktivity školní družiny** – jak uvádí spoluautor knihy Mazal, patří sem motivace k pohybovým aktivitám, organizace aktivit, realizace pohybových aktivit.

Dále také **Využití výtvarných činností ve školní družině** – spoluautorka Pavlíková uvádí, že výtvarná výchova je významná pro všechny činnosti.

Rukodělné činnosti ve školní družině – spoluautorka Dytrtová popisuje, jak se zaměřuje na výchovnou stránku rukodělných činností, přípravu vychovatele na rukodělné činnosti, příprava materiálu, pomůcek a náradí, organizace rukodělných činností ve školní družině, druhy rukodělných činností a bezpečnost a hygiena práce při rukodělných činnostech.

Hudba a tanec ve školní družině – Jurkovič spoluautor knihy uvádí, že hudba k poslechu, hudba k tanci, zpíváme hrajeme, hudební nástroje ve školní družině, co zpívat a hrát.

Literárně-dramatická činnost, rozvoj komunikativních dovedností – spoluautorka Dotřelová zde uvádí, jak je rozvoj komunikativních dovedností verbálních i neverbálních., literární výchova, výchova ke čtenářství.

Dle mého názoru je důležité děti podporovat a motivovat k čtenářským aktivitám. Spousta rodičů dětem nečetlo a nečte, děti v dnešní době se spíše věnují moderním technologiím, jako jsou počítače, které ovládají, ale mají problémy s plynulým čtením a pochopení textu.

Přírodovědné a vlastivědné zájmové činnosti ve školní družině – Pávková se zabývá oblastmi rozumová, citová, volní, metody a formy práce s přírodovědných a vlastivědných

zájmových činnostech, koutky přírody a práce v nich, práce s naučnou a populárně-naučnou literaturou, spolupráce s odbornými institucemi a organizacemi.

Výpočetní technika ve školní družině Macek jeden ze spoluautorů uvádí, jak pracovat s počítačem v ŠD. Počítače jsou běžnou součástí života dětí.

V poslední kapitole se Pávková zabývá **přípravou žáků na vyučování ve školní družině**. Příprava na vyučování je součástí obsahu výchovy mimo vyučování, kde patří společně se sebeobslužnými činnostmi do oblasti dětských povinností.

Přípravu žáků na vyučování v rámci školní družiny vnímám pro účastníky v oddělení, kteří zůstávají na večerní družině, jako velkou pomoc pro vytížené rodiče. Je velmi důležité, aby případnou přípravou souhlasili rodiče a možná i učitel daného žáka, který může zvolit vhodný postup.

Čtvrtá kapitola – Právní a bezpečnostní předpisy (str. 125-151)

Poslední kapitola je kapitola o právech a bezpečnosti dětí má 2 podkapitoly. Je důležité, aby vychovatel ve školní družině byl obeznámen a znal právní předpisy. Základní právní předpisy jsou:

- „ústavu, ústavní zákony, přijaté mezinárodní úmluvy;
- zákony;
- nařízení vlády;
- vyhlášky krajů a obcí“. (str. 131)

Tyto předpisy jsou dále doplněny dalšími normami – pokyny, metodickými pokyny, zřizovací listinou apod.

Některé právní předpisy zákony, vyhlášky, metodické pokyny, pracovní řády.

Dále zde vymezuje bezpečnost ve školní družině zásady bezpečnosti v místnosti, bezpečnost v tělocvičně, bezpečnost při akcích ve městě, koupání. Dodatky k vyhláškám.

Úplný konec patří vyhlášce č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech – zřizování a organizace, provoz, zařazení žáků, výchovně-vzdělávací činnost, docházka, bezpečnost, prostory, dokumentace družiny a klubu. A metodickému pokynu k postavení,

organizaci a činnosti školních družin (č. j. 17 749/2002-51) – poslání, řádu, organizaci, činnosti, prostředí, pedagogické dokumentaci a plánování činnosti.

Závěr

Myslím, že kniha Školní družina shrnuje všechno, co se ve družině doopravdy děje. K některým kapitolám jsem napsala, co mě v knize oslovilo, a co mohu využít pro svou profesi vychovatelky ve školní družině. Je zde popsána profese vychovatele a jeho práce ve školní družině. Poslední vydání knihy bylo vydáno v roce 2011. Po 11 letech je kniha stále aktuální. Školní družina by měla být rovnocenným partnerem v procesu výchovy a neměla by sloužit pouze jako hlídací služba pro rodiče. Tato kniha mimo jiné mi sloužila po odborné stránce i v dalších částech této práce.

6 Profesiografický rozbor vychovatele ve školní družině

Na základní škole pracuji jako vychovatelka školní družiny, jak jsem se již zmiňovala, od roku 2015, nyní to bude 7 rokem. Práce vychovatele ve školní družině je velmi zajímavá. Proto jsem se rozhodla zaměřit v této části na profesiografický rozbor vychovatele ve školní družině.

Podle Hájka (2003) je základem úspěšné práce školní družiny je **vychovatelka**. Osobnost vychovatelky nevzniká sama od sebe, ale tvoří se na základě osobnostních dispozic vzděláním, osobnostním zráním a dalším sebevzděláváním.

Charakteristika profese

Průcha (2001) uvádí, že vychovatel je pedagogický pracovník, který působí ve školách a školských zařízeních, a to i mimo vyučování.

Můžeme si položit otázku: Kdo je vlastně vychovatelem? Bendl a kol. (2015 str. 12) uvádí, že „*pojem vychovatel lze chápat přinejmenším ve dvojitým významu. Za prvé může být vychovatelem kdokoli či cokoli, kdo nebo co vychovává (např. člověk, prostředí nebo i stroj), tj. záměrně ovlivňuje vychovávaného jedince či skupinu, za druhé je vychovatelem představitel etablovaného povolání, které figuruje v katalogu profesí a jehož vykonávání vyžaduje odbornou kvalifikaci definovanou zákonem.*“

Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v § 2 uvádí následující:

„§ 2

Pedagogický pracovník

(1) Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým

působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen „přímá pedagogická činnost“), je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

(2) Přímou pedagogickou činnost vykonává:

- a) učitel,*
- b) pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,*
- c) vychovatel,*
- d) speciální pedagog,*
- e) psycholog,*
- f) pedagog volného času,*
- g) asistent pedagoga,*
- h) trenér,*
- i) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně,*
- j) vedoucí pedagogický pracovník. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016)“*

Odborné požadavky pro výkon činnosti vychovatele

Zákonem 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v § 16 a v § 22 stanovuje konkrétní požadavky na získání odborné kvalifikace.

§ 16 stanoví, že pro výkon své profese odbornou kvalifikaci vychovatel získá vysokoškolským vzděláním ve studijních programech v oblasti pedagogických věd. Studium pedagogiky na vyšších odborných školách v akreditovaných programech. Také studiem

odpovídajícího vzdělávacího programu na střední škole. Nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání.

Odbornou kvalifikaci získá také studiem v oblasti speciální a sociální pedagogiky získává vychovatel, který vykonává pedagogickou činnost ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, v oddělení zřízeném pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve středisku výchovné péče.

Na učitele, kteří nemají požadovanou odbornou kvalifikaci se zmiňuje bod šest v § 22

„(6) Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může zajišťovat výchovu a vzdělávání po nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace, pokud prokazatelně nemůže tyto činnosti zajistit pedagogickým pracovníkem s odbornou kvalifikací. Tím není dotčena odpovědnost ředitele školy nebo školského zařízení za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělání a školských služeb podle zvláštního právního předpisu.(Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).

Role vychovatelky podle Hájka, *„pro úspěšné vykonávání práce vychovatelky je nutné splnit několik základních předpokladů: Osobnostní dispozice. Základním předpokladem pro úspěšný výkon funkce vychovatelky je její kladný vztah k dětem, který dokáže projevovat. Má vysokou míru empatie, má vypěstované mravní vědomí, umí s dětmi efektivně jednat, má organizační schopnosti a rozvíjí je, umí si hrát, je pozitivně naladěna, má smysl pro humor, dokáže vybranými aktivitami v dětech vzbuzovat zájem o činnost a je fyzicky zdatná“.* (B. Hájek, 2003, str. 34)

„Role vychovatele a jeho důležitost spočívá v tom, že vychovatel je v rámci systému a procesu výchovy nositelem cíle a obsahu výchovy“. (S. Bendl a kol., 2015 str. 12)

Dovednosti jsou podle Hájka (2003) velmi důležité. „*Vychovatelka ovládá širokou škálu volnočasových aktivit vhodných pro děti, pro tyto činnosti umí děti získat. Předpokladem úspěchu vychovatelky jsou dovednosti v různých zájmových oblastech, ale stejně důležitá je její schopnost v těchto oblastech děti vést, podněcovat je, rozvíjet jejich schopnosti.*“

Pracovní doba vychovatele

Vychovatel stejně jako jiný pedagogický pracovník má svoji pracovní dobu rozdělenou na přímou a nepřímou pedagogickou činnost. Ta je při plném pracovním úvazku stanovena na 40 hodin týdně.

Pracovní doba, její podmínky a plnění jsou ukotveny v následujících dokumentech:

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících,
- Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce,
- Nařízením vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků,
- Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo svazkem obcí.

„Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v § 22a uvádí:

Pracovní doba pedagogických pracovníků:

(1) Pedagogičtí pracovníci vykonávají v pracovní době

a) přímou pedagogickou činnost,

b) práce související s přímou pedagogickou činností.

(2) Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky, v době zastupování jiného pedagogického pracovníka a v případech, které stanoví v souladu se zákoníkem práce zaměstnavatel.

(3) Jde-li o výkon jiné práce než podle odstavce 2, vykonává pedagogický pracovník sjednanou práci v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje, a na místě, které si sám určí. Náklady, které pedagogickému pracovníkovi vzniknou výlučně v souvislosti s výkonem práce na jiném místě než na pracovišti zaměstnavatele podle věty první, se nepovažují za náklady vzniklé v souvislosti s výkonem závislé práce, a není-li dohodnuto jinak, hradí je pedagogický pracovník. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).“

Týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti, jak se dozvídáme v dalším paragrafu pedagogickému pracovníkovi stanoví ředitel základní školy buď v období školního vyučování (pokud nepracuje vychovatel jako asistent pedagoga), nebo jen na pololetí. Provoz škol s celoročním provozem a zařízení sociálních služeb stanovují ředitelé škol pedagogickému pracovníkovi rozsah hodin přímé pedagogické činnosti pro celý kalendářní rok. Při kratším pracovním úvazku, než je stanovená týdenní pracovní doba se úměrně tomu sníží i rozsah přímé pedagogické činnosti.

„Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo svazkem obcí uvádí k pracovní době pedagogických pracovníků:

§ 3

Pracovní doba pedagogických pracovníků

(1) V pracovní době pedagogičtí pracovníci vykonávají

a) přímou pedagogickou činnost,

b) další práce související s přímou pedagogickou činností dohodnuté s pedagogickým pracovníkem, například příprava na přímou pedagogickou činnost, příprava učebních pomůcek, hodnocení písemných, grafických a jiných prací žáků a dále práce, které vyplývají z organizace vzdělávání a výchovy ve školách a školských zařízení, jako je dohled nad dětmi a nezletilými žáky (dále jen „žáci“) ve škole a při akcích organizovaných školou, spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky, s výchovným poradcem, se školním metodikem prevence, s metodikem informačních a komunikačních technologií, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící potřebám

vzdělávání, výkon prací spojených s funkcí třídního učitele a výchovného poradce, účast na poradách svolaných vedoucím zaměstnancem školy nebo školského zařízení, studium a účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

(2) Nejde-li o výkon přímé pedagogické činnosti, může pedagogický pracovník vykonávat práci i na jiném s ním dohodnutém místě.

(3) Při rozvržení pracovní doby do směn rozvrhne ředitel školy nebo školského zařízení současně též přímou pedagogickou činnost.

(4) Je-li s pedagogickým pracovníkem dohodnuta jiná doba k jeho seznámení rozvržením pracovní doby do směn, oznámí mu to ředitel školy nebo školského zařízení toto rozvržení pracovní doby nejpozději 3 dny předem; v případě změny v rozvržení přímé pedagogické činnosti mu to oznámí zpravidla 3 dny předem.

(5) V evidenci odpracované pracovní doby se uvádí též počet hodin přímé pedagogické činnosti vykonaných nad týdenní rozsah hodin stanovený ředitelem školy nebo školského zařízení. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007).“ (zakonyprolidi.cz)

Hájek, Pávková a kol. (2003) činnosti vychovatele v těchto školských zařízeních lze rozdělit do několika oblastí:

- *„administrativní činnosti: vedení evidence o docházce, pedagogické činnosti a hodnocení výsledků dětí a mládeže*
- *organizační činnosti: organizace režimu příslušného zařízení, kontrolu jeho dodržování, plánování a organizování dětí a mládeže“*

Výchovná práce

Přímá výchovná práce se zaměřuje především na:

- *„přímá výchovně-vzdělávací práce s dětmi od převzetí dítěte od jeho rodičů či od učitele po skončení vyučování do rozchodu dětí domů, včetně výchovných činností spojených se stravováním žáků v ŠD ve školních jídelnách;*
- *organizované činnosti s žáky v rámci výchovně-vzdělávacích aktivit základních škol“.*

Nepřímá výchovná činnost do naplnění hodin týdně zahrnuje zejména:

- *„přípravu na výchovnou činnost;*
- *vypracovávání plánů výchovné činnosti a příprav na ni;*
- *vedení pedagogické dokumentace;*
- *přípravu a zajišťování materiálů na výchovnou činnost;*
- *péči o svěřený materiál (např. sportovní náradí, pomůcky, knihy);*
- *účast na provozních a pedagogických poradách, na školeních a seminářích, účast na třídních schůzkách;*
- *vedení administrativy;*
- *styk s rodiči“.*

Místo naplňování nepřímé výchovné činnosti může určit ředitel školy. (Hájek 2003, str.36)

Náplň práce vychovatele

Ve školní družině má pracovní náplň vychovatelů svá specifika a vychází z místních podmínek a obecného poslání. Každý vychovatel by měl ve své práci u dětí rozvíjet jejich tvořivost, zájmy a znalosti.

Hájek, Pávková a kol. (2003 str. 37) *„pracovní náplň vychovatele vychází z obecného poslání školní družiny a místních podmínek. Je součástí pracovní smlouvy nebo jiného vnitřního dokumentu školy. Zpravidla zahrnuje následující body:*

- *zajišťovat výchovně-vzdělávací práci se žáky podle zásad psychohygieny a stanoveného denního režimu ŠD, navozenými činnostmi kompenzovat únavu ze školního vyučování, zájmovými činnostmi dále rozvíjí osobnosti žáků;*
- *dodržovat BOZP, dbát na bezpečnost činností s žáky, dbát na čistotu a ochranu životního prostředí při činnostech ŠD;*

- vytvářet pestrou a zajímavou skladbu činností a pro tato činnosti využívat svou odbornou přípravu i osobní zaměření;
- navozovat radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilovat v dětech sebevědomí, vytvářet z nich dobrý kolektiv;
- upevňovat hygienické návyky a podporovat dodržování pravidel společenského chování;
- seznámit se s osnovami a učivem žáků ze svého oddělení ŠD, aktivitami navázat na předchozí znalosti a dovednosti a prohlubovat je;
- odpovídat za výsledky výchovně-vzdělávací práce, průběh činnosti zaznamenávat do pedagogické dokumentace;
- na výchovně-vzdělávací činnost být řádně připravena, mít připravené pomůcky;
- průběžně komunikovat s rodiči, podle systému stanoveného základní školou je seznamovat s výsledky činnosti ŠD na veřejnosti;
- zúčastňovat se aktivně pedagogických porad, školení a schůzí podle plánu školy, spolupracovat s třídními učitelkami, výchovným poradcem, výchovnou komisí apod“.

Vedoucí vychovatelka má ještě zpravidla tuto náplň své práce

- „je řízena ředitelem, ve velkých školách zástupcem pro první stupeň, účastní se porad;
- odpovídá za úroveň výchovně-vzdělávací práce;
- organizuje a koordinuje činnost jednotlivých oddělení, provádí pedagogicko-organizační opatření;
- dbá na dodržování režimu dne a zásad psychohygieny;
- kontroluje činnost vychovatelek, hospituje, analyzuje jednotlivé činnosti vedoucí ke zlepšení pedagogického působení;
- uvádí nové vychovatelky;
- kontroluje pedagogickou a další dokumentaci;
- koordinuje činnost oddělení, prostorů, které má k dispozici;

- *dává návrhy na vybavování ŠD, zajišťuje dokupování pomůcek a materiálů;*
- *sleduje odbornou literaturu a vzdělávací akce, vytváří podmínky pro odborný růst vychovatelek;*
- *hodnotí vychovatelky, dává návrhy na pohyblivé složky platu;*
- *vede metodické sdružení a porady vychovatelek, řeší otázky organizační, provozní a ty, které jsou prostředkem řešení pedagogických problémů a obohacování činnosti ŠD;*
- *organizuje zápis a rozděluje žáky do oddělení;*
- *navrhuje rozvrh služeb, suplování, rozmístění žáků při omezeném nebo přerušném provozu, navrhuje provoz o prázdninách;*
- *řeší stížnosti na vychovatelky, koordinuje styk s rodiči;*
- *podává návrh na znění Vnitřního řádu ŠD, dbá na dodržování a seznámení s ním rodiče“.*

Požadované osobnostní charakteristiky vychovatelů

Hájek, Pávková a kolektiv (2003) uvádí k požadovaným znakům osobnosti by bylo možné rozdělit do tří skupin:

- *pozitivní obecně lidské vlastnosti;*
- *vlastnosti obzvlášť důležité pro pedagogy;*
- *specifické požadavky na vychovatele;*

Pedagog by měl být dobrý člověk“.

Rysy osobnosti, které jsou podmínkou úspěšného vykonávání pedagogického povolání.

Patří mezi ně tyto vlastnosti:

- *„schopnost empatie, vcítění se do prožívání druhých;*
- *komunikativnost, dovednosti verbálního i neverbálního sdělování a umění naslouchat, potěšení z komunikace s lidmi;*
- *přiměřená míra dominantnosti, která umožňuje vedení jiných lidí;*
- *odolnost, zvládání náročných životních situací, stabilita, nekonfliktnost;*
- *pozitivní ladění, optimismus i zdravý skepticismus, převaha kladných emocí;*

- *pozitivní vztah k lidem, k dětem, opravdový zájem o jejich osudy, radost ze vzájemného kontaktu“.*

Vlastnosti, které jsou pro pedagogy, zvláště žádoucí:

- *„schopnost přizpůsobovat se proměnlivým podmínkám a řešit nečekané situace;*
- *aktivita, iniciativa, průbojnost, schopnost prosazovat své názory a požadavky;*
- *tvořivost, nápaditost, fantazie;*
- *hravost, radost ze hry;*
- *smysl pro humor;*
- *fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav;*
- *příjemný vzhled a přiměřená úprava zevnějšku;*
- *počopení pro věkové zvláštnosti i při práci s věkově heterogenními skupinami;*
- *vládnutí dovedností a technik účinného jednání“.*

Bendl a kol. (2015 str.14) ještě dodává, že pro vychovatele jsou důležité komunikační dovednosti, kultivovaný projev a vystupování. Dále pak důslednost, velkorysost, tvořivost, improvizace. Je potřeba se neustále rozvíjet a díky tomu být schopen reagovat na nové a stále se měnící podmínky.

Rozhovor

Na závěr této části mé bakalářské práce jsem zvolila rozhovor s kolegou, který pracuje jako vychovatel ve školní družině. Zvolila jsem tento rozhovor, protože jeho profesní postup k vychovatelství ve školní družině je zajímavý. Pracuje šestým rokem jako vychovatel školní družiny, ale zkušeností ohledně vychovatelství má i z předešlých zaměstnání, kdy pracoval jako vychovatel ve výchovném ústavu a jako mistr odborného výcviku. V následujícím rozhovoru budu oslovovat „pane vychovateli“.

1. Jak dlouho pracujete jako vychovatel?

„Jako vychovatel ve školní družině pracuji šestým rokem. Před tím jsem pracoval jako vychovatel ve výchovném ústavu dva roky.“

2. Kdo nebo co Vás přivedlo k práci vychovatele?

„Byl to můj mistr odborného výcviku na střední škole, který mi nabídl si vystudovat školu mistr odborného výcviku. Tam jsem začal pracovat s mládeží, a to mě bavilo. Následně jsem začal studovat vysokou školu obor vychovatelství.“

3. Jaký je rozdíl práce vychovatele ve školní družině oproti práci ve výchovném ústavu?

„Tak to je veliký rozdíl. Ve výchovném ústavu to bylo převážně dohlížení a noční směny, kdy klientky nic nenadchlo. Školní družina je něco úplně jiného, účastníci ve školní družině pracují s nadšením a čekají co se bude tvořit a jaká bude aktivita.“

4. Naplňuje Vás práce ve školní družině?

„Ano, naplňuje, jinak bych tuto práci nevykonával.“

5. Co při práci s účastníky preferujete?

„Já osobně preferuji při práci s účastníky v oddělení vzájemný respekt a pohodu. Přiznám se rád pracuji s účastníky třetích a čtvrtých tříd. Rád s nimi pracuji v dílnách, na počítačích.“

6. Kolik máte účastníků v oddělení a jaký je denní režim?

„V oddělení mám přihlášeno 23 účastníků. Když přijdou do oddělení, jdeme na oběd. Oběd je zajištěn ve školní jídelně na naší škole. Po obědě si účastníci mají odpočinkové činnosti jako jsou společenské hry, kreslí, malují čtou si knihy. Pak odcházejí na kroužky, přicházejí účastníci s ostatních oddělení. Od 14:00 – 16:00 se účastníci nevyzvedávají, a to mám možnosti, podle počasí buď tvoříme, nebo jdeme ven.“

7. Při Vaší práci ve školní družině setkal jste se s nějakými obtížemi, buď s rodiči účastníků v oddělení, nebo s vedením školy?

„Naštěstí zatím nic vážnějšího jsem řešit nemusel. Někdy s rodiči ohledně vyzvedávání účastníků, že chtějí abych pustil účastníky třeba po telefonu domů. Rodiče si neuvědomují, že mám za ně zodpovědnost, zatím jsme to vždy vyřešil ke spokojenosti všech. S vedením školy i s rodiči vycházím.“

8. Jaké činnosti s účastníky nejraději vykonáváte?

„S účastníky nejraději něco tvořím, např. různé výrobky s papíru, ze dřeva. Jak jsem již říkal, rád s nimi tvořím v dílnách. Dále pak vytváříme dekorace na akce školní družiny. Mám rád, když účastníci jsou spokojeni s programem, který jim připravím.“

9. Jaký je Váš pracovní úvazek?

„Ve školní družině mám celý úvazek a poloviční úvazek jako asistent pedagoga. Ranní družinu mám úterý a čtvrtek od 6:30 – 8:30 a středa ranní kroužek 7.30-8.30. Pondělí až pátek jsem asistent pedagoga od 8:30. Odpolední družinu mám do 17:00 tak to je můj úvazek.“

10. Jaké vlastnosti by měl podle Vás mít vychovatel?

„Podle mě vychovatel by měl mít hlavně rád svou práci a děti, měl by být kreativní, spravedlivý, pohodový, empatický, a hlavně umět dobře improvizovat. Měl by mít přirozenou autoritu. Rozhodně by měl mít pedagogické vzdělání, to je velmi důležité.“

11. Je těžké je pracovat jako vychovatel ve školní družině?

„Smích, jsme tu dva vychovatelé a sedm vychovatelek, nepříjde mi to těžké. Řekl bych že jako vychovatel můžu vést třeba ten kroužek dílničky, kde mohu předávat své zkušenosti, chodí tam i dívky.“

Výstup z rozhovoru

Tento rozhovor s kolegou vychovatelem byl příjemný. Pan vychovatel ochotně odpovídal na otázky. Jak pan vychovatel uvádí ve svých odpovědích, je vidět, že velice rád pracuje s účastníky v oddělení a připravuje vhodné aktivity. Vychovatel se také ztotožňoval s názory Hájek, Pávková a kolektiv (2003) a Bendl a kol. (2015) v tom, jakými vlastnostmi by měl disponovat vychovatel, a hlavně by měl splňovat kvalifikační požadavky podle zákona.

7 Případová studie školní družiny jako školského zařízení

Identifikační údaje ŠD:

Základní škola Strossmayerovo náměstí 4, Praha 7, 17000

Pracoviště: Strossmayerovo náměstí 4

Ředitel: Mgr. František Rada

Zástupce ředitele: Mgr. Martin Provazník
Mgr. Jan Juříček

Zástupkyně ředitele: Mgr. Božena Paldusová

Koordinátor ŠD: Marie Rychlá

Telefon: 220 879 796

Mobil: 604 272 473

E-mail: františek.rada@zsstross.cz

Platnost dokumentu: od 1.9.2021

Zřizovatel: Městská část Praha 7

Právní forma organizace: příspěvková organizace

Pro tuto část mého portfolia je případová studie školní družiny. Vybrala jsem si školní družinu ve škole, ve které pracuji sedmým rokem jako vychovatelka ve školní družině. Zde popisuji fungování školní družiny, která pod základní školu spadá. Cílem této studie je, co nejvíce podat nejjasnější informace o naší školní družině.

Vymezení předmětu činnosti:

„Činnost organizace je vymezena, pro základní školu § 44, pro školní družinu § 111 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů“. (www.zsstross.cz)

Naše školní družina je školské zařízení pro výchovu mimo vyučování a je zřízena při základní škole Strossmayerovo náměstí, Praha 7. Hlavním posláním školní družiny je zajistit výchovu ve volném čase a k volnému času. Školní družina zabezpečuje pro děti výchovné, vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti v době mimo vyučování a zároveň umožňuje dětem přípravu na vyučování. Zřizovatelem Základní školy, Praha 7 je Městská část Praha 7. Základní škola je příspěvkovou organizací.

Poslání školní družiny (www.msmt.cz)

„ 1) Školní družina (dále jen ŠD) je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování, je mezi ostatními školskými zařízeními nejpočetnější, zaměstnává nejvíce vychovatelů a jeho odděleními prochází nejvíce žáků.

2) ŠD jsou zřizovány podle zákona č. 76/1978 Sb. o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky MŠMT č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech.

3) ŠD jsou zřizovány při základních školách, nebo mohou být zřízeny jako samostatné školské zařízení. ŠD může sloužit jedné nebo více školám (viz §1 odst. 2 vyhlášky č. 87/1992 Sb.), pokud se na tom školy se souhlasem zřizovatele dohodnou a tato skutečnost je uvedena v rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení

4) Výchova je společenský proces, a tedy i výchovu ve ŠD je nutné chápat jako součást nutné společenské reprodukce, nikoliv pouze jako sociální službu. Školní družina tvoří ve dnech školního vyučování mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině.

5) ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování a z tohoto hlediska je nutné také postupovat při hodnocení její činnosti a výchovného působení vychovatelek. Hodnocení její činnosti vyplývá z požadavků a zásad pedagogiky volného času. Hlavním posláním ŠD je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků. Mimo činnosti výchovně vzdělávací plní ŠD (zejména z pohledu části rodičů) částečně také funkci sociální, tzn. dohled nad žáky po určitou dobu před nebo po skončení školního vyučování. ŠD pracuje v kontextu dalších subjektů nabízejících aktivity výchovy mimo vyučování (zájmové kroužky škol, zájmové útvary domů dětí a mládeže, schůzky dětských organizací, výuka v základních uměleckých školách atp.). Činnost ŠD je

vymezena dobou bezprostředně před nebo po školním vyučování a odchodem žáků domů nebo za jinými mimoškolními aktivitami. ŠD může být v provozu i o prázdninách, či ve spolupráci s dalšími subjekty organizuje akce i ve volných dnech, kdy neprobíhá školní vyučování.“ (<https://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveni-organizaci-a-cinnosti-skolnich-druzin>)

Charakteristika školní družiny

Obecná charakteristika

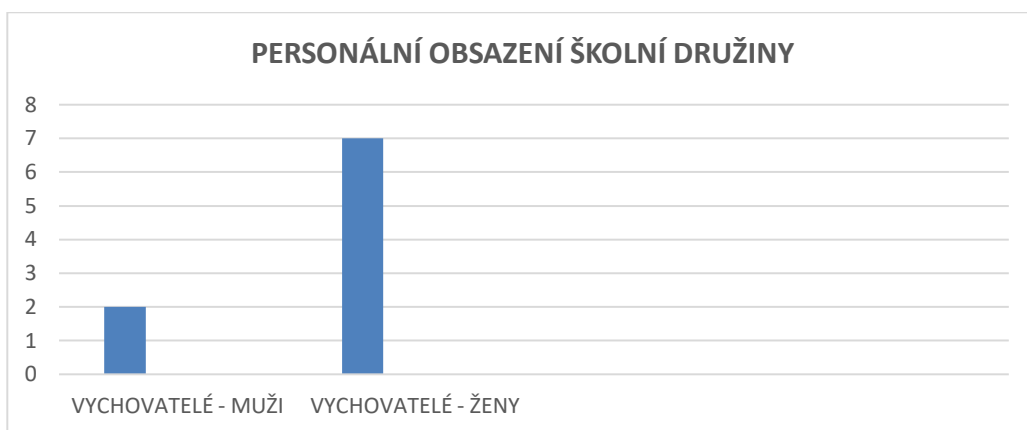
(ŠVP 2021) Školní družina se řídí dle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v platném znění. Realizuje výchovu, vzdělávání a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit v oblasti vzdělávací, odpočinkové, relaxační a zájmové činnosti. Práce školní družiny je samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času. (www.zsstross.cz)

Materiální podmínky

Školní družina na základní škole disponuje samostatnými hernami pro čtyři oddělení. Dalších pět oddělení je v kmenových třídách. Herny jsou zařízené odpovídajícím nábytkem, kobercem a vhodným vybavením pro odpočinkové činnosti je zde možné využití her a hraček dle věku. Prostředí a prostory v kmenových třídách jsou uzpůsobeny pro školní vyučování i výchovu mimo vyučování. Pro potřeby školní družiny je možné využití velké a malé tělocvičny, kuchyňky, počítačovou učebnu, keramickou dílnu, školní knihovnu. Pro pobyt venku slouží školní hřiště s dětskými prolézačkami, hřiště Kostelní, přilehlé parky – Letenské sady, Stromovka.

Personální obsazení a podmínky

Ve školní družině pracuji jako vychovatelka, v naší školní družině zajišťuje pedagogickou činnost osm plně kvalifikovaných vychovatelů a jeden vychovatel si vzdělání doplňuje. Z toho sedm vychovatelek a dva vychovatelé. Každý vychovatel má své oddělení.

Graf č. 1. personální obsazení školní družiny

Naší školní družinu navštěvuje cca 216 účastníků přednostně z 1. – 5. tříd a přípravné třídy rozdělených do 9 oddělení dle kritérií pro přijetí do školní družiny na příslušný rok

Graf č.2. počet účastníků v oddělení

Představení oddělení školní družiny s počtem účastníků a vzděláním vychovatelů a zároveň je uveden i zájmový kroužek, který vychovatel vede.

1.oddělení (Přípravná třída) – má 17 účastníků v oddělení. Vychovatelka je kvalifikovaná, má vystudovanou střední pedagogickou školu. Působí jako vychovatelka na této škole nejdéle a je zároveň vedoucí vychovatelkou. Vede zájmové kroužky keramiky.

2. oddělení (1.třída), do kterého patří 24 účastníků. Vychovatelka má také vystudovanou střední pedagogickou školu. Na této škole působí 26 let, je zástupce hlavní vychovatelky, má na starost zájmové kroužky rozhybej jazýček, míčové hry, výtvarku.

3. oddělení (1třída), celkem 23 účastníků. Vychovatelka má vystudovanou vysokou školu obor speciální pedagogika a vychovatelství. Její zájmové kroužky jsou joga, florbal.

4. oddělení (1třída), která zahrnuje 22 účastníků pod dohledem vychovatelky, která má kvalifikaci vychovatelství a speciální pedagogiku va vysoké škole. Kroužky školní družiny jsou stolní tenis, míčové hry.

5.oddělení (2třída) s počtem 26 účastníků pod vedením kolegy, který si doplňuje své vzdělání dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících – kurz celoživotního vzdělávání v programu Vychovatelství. Pod jeho dohledem jsou kroužky školní družiny Dramadráček, hra na kytaru.

6.oddělení (2třída) dochází 28 účastníků, které má na starost kolegyně, která je v důchodu, ale je plně aktivní. Také 20 let učila matematiku a fyziku.

7.oddělení s počtem 30 účastníků (3 a 4 třída). Vychovatelka má vystudovanou střední pedagogickou školu.

8.oddělení (složené oddělení 3 a 5 třída) s počtem 23 účastníků, mám na starost já. Nastoupila jsem při studiu střední pedagogické školy – předškolní a mimo školní výchova, jsem na škole 7 rokem. Moje zájmové kroužky šití, flétna.

9. oddělení - sem patří 4.ročníky. Celkem 23 účastníků má nastarost kolega, který vystudoval vysokou školu obor vychovatelství, u nás působí již 6 rokem. Vede zájmové kroužky počítače a dílničky.

Vnitřní řádu školní družiny, který najdeme na stránkách školy www.zsstross.cz pod kolonkou školní družina. Zde se dozvíme, jaké jsou podmínky pro přijetí do školní družiny, jaké informace má obsahovat a jaká je platba.

(vnitřní řád ŠD 2021) „*Podmínky přijetí účastníka do školní družiny:*

Docházka do školní družiny je nepovinná, slouží k zájmovému vzdělávání účastníků. Do školní družiny jsou přijímáni účastníci přípravné třídy a 1. až 5. ročníků na základě řádně vyplněné a včasné podané přihlášky zákonnými zástupci, která musí obsahovat:

- *jméno, příjmení, datum narození a zdravotní pojištění účastníka*
- *odchody ze ŠD nebo na zájmové kroužky*
- *osoby, které jsou oprávněné účastníka vyzvedávat*
- *telefonické spojení na zákonné zástupce a další osoby jimi určené*
- *email pro komunikaci s rodiči“ ([\(2020_VNITRNI_RAD_SKOLNI_DRUZINY.doc - Dokumenty Google\)](#))*

Zde se také dozví rodiče, jaké mají práva a povinnosti účastníci například jak využívat vybavení školní družiny, jak se chovat bezpečně chovat, jak dodržovat BOZP a další, a také práva a povinnosti zákonných zástupců.

Práva a povinnosti účastníků (vnitřní řád ŠD 2021)

„Účastník má právo navštěvovat školní družinu na základě písemné přihlášky a uhrazení úplaty za družinu stanovené ředitelem školy.

Má právo :

- *seznamovat se s aktivitami vedoucími k smysluplnému trávení volného času, nabízené formou her a spontánních činností*
- *se zúčastňovat všech akcí pořádaných ŠD a využívat prostory a zařízení školní družiny. V případě jejich záměrného zničení je povinen je opravit, nahradit nebo zaplatit.*
- *využívat zařízení a vybavení ŠD za stanovených podmínek*

- požádat vychovatele/ku o pomoc v případě problému a v situacích, ve kterých si neví rady.
- na přátelské a bezpečné prostředí školní družiny a ochranu před sociálně patologickými jevy.
- na odpočinek a dodržování osobní hygieny.

Povinnosti:

- účastník denně nosí čip do školní jídelny a klíč od své šatní skříňky, který na konci školního roku je povinen vrátit vychovatelce v oddělení.
- dbát na svou bezpečnost a řídit se pokyny vychovatelů/ek, školním řádem a vnitřním řádem školní družiny.
- účastník bez vědomí vychovatele/ky nesmí opouštět oddělení školní družiny. Za účastníka, který byl ve škole a do ŠD se nedostavil, vychovatel/ka neodpovídá.
- účastník vždy ihned nahlásí jakékoliv zranění nebo úraz vychovateli/ce.
- nesmí bez povolení otevírat okna, zbytečně se zdržovat v šatně, běhat po schodech, chodbách a učebnách. Po propuštění ze školní družiny neprodleně opustí školní budovu.
- účastník nesmí slovně ani fyzicky napadat své spolužáky.
- nesmí přinášet nebezpečné a návykové látky, předměty, kterými by mohl zranit sebe nebo své kamarády.
- dále má povinnosti řádně a ohleduplně se chovat, udržovat si své věci v pořádku, nepoškozovat majetek školy ani spolužáků.
- účastník nesmí zneužívat mobilní telefon k anonymním a jiným nevhodným telefonátům, pořizovat filmovou dokumentaci či fotodokumentaci v celém areálu školy i při školních akcích bez souhlasu pedagogického pracovníka.
- ŠD nenese zodpovědnost za zničení, či ztrátu mobilního telefonu či hračky přinesené z domova.

Práva a povinnosti zákonných zástupců

- Zákonní zástupci mají povinnost řádně, úplně a pravdivě vyplnit přihlášku a včas písemně ohlásit změny v údajích.
- Včas uhradit úplatu za pobyt účastníka ve školní družině.

- *Seznámit se s vnitřním řádem školy a školní družiny a respektovat je.*
- *Rodiče jsou povinni aktivně se informovat o změnách týkajících se školní družiny a vnitřního řádu ŠD a sledovat změny na webových stránkách ŠD.*
- *Odhlášení účastníka ze ŠD lze pouze na základě písemné odhlášky, který naleznete na webu školní družiny.“ (2020_VNITRNI_RAD_SKOLNI_DRUZINY.doc - Dokumenty Google)*

Provoz školní družiny při základní škole je zajišťován ranní a odpolední družinou. Ranní přímá činnost vychovatele začíná od 6.30 hod do 8:30 hod (pro vstup do budovy mají účastníci školní družiny čip). Zde je podrobně popsána činnost odpolední družiny se zahajuje okamžikem předání žáků vychovatelce vyučujícím v 12:10 hod nebo 13:05, 14:00 hod. podle ukončení vyučování. Provozní doba ŠD je ukončena v 17:30 hod. Zde je popsán podrobný popis činnosti vychovatele:

6.30 – 8:15 hod

Příchody účastníků do oddělení ranní družiny, zápis do systému Bellhop ranní družina, volná hra, spontánní činnost, odpočinková činnost.

8:10 hod

Odchod účastníků do kmenových tříd s doprovodem vychovatelky.

12:10 hod a 13:05, hod, nebo 14:00hod

Vyučující předává žáky do oddělení na základě písemné informace o jejich přítomnosti a nepřítomnosti, docházka žáků je každodenně evidována do systému BELHOP. Oddělení školní družiny jsou umístěna ve třech samostatných hernách a šesti kmenových třídách. Jedné herně a třech kmenových třídách v prvním patře budovy. Ve dvou kmenových třídách a jedné herně v třetím patře budovy v jedné herně a jedné herně v přízemí.

12:10 – 12.30 hod a 13:05 – 13.25 hod, 14:00 – 14:20hod

Osobní hygiena, docházka, omluvenky ŠD, oběd.

12.30 – 13.00 hod a 13.25 – 14:00 hod

Odpočinkové a rekreační činnosti, polední klid, odchody účastníků domů. Účast účastníků na zájmových kroužcích externích organizací, odchody účastníků na kroužky školní družiny.

Vyzvedávání dětí ze školní družiny je možné do 14:00 hodin.

14.00 – 16.00 hod

V tuto dobu probíhají ve družině zájmové činnosti. Každá vychovatelka si zájmovou činnost vede a řídí sama se svým oddělením. Je na vychovatelce, kterou činnost či aktivitu do daného dne zařadí, ale měla by se řídit měsíčními plány, které si na začátku roku plánujeme společně se všemi vychovatelkami. Rekreační, sportovní a tělovýchovné činnosti, vycházky do okolí školy, akce školní družiny, návštěvy výstav a galerii.

V časovém horizontu od 16:00 do 17:30 hod si zákonní zástupci vyzvedávají své dítě kdykoliv. Lektori externích zájmových kroužků si vyzvedávají přihlášené žáky v jednotlivých odděleních, v závěru činnosti kroužku jsou děti odváděny do příslušného oddělení ŠD.

16.00 hod

Odchody účastníků ŠD se zákonnými zástupci po pobytu venku, příchody účastníků z kroužků.

16.00 – 16.15 hod

Hygiena, odpolední svačina, odchody účastníků ŠD domů.

16:15 – 17.00 hod

Úklid oddělení, psaní domácích úkolů (se souhlasem rodičů), odchody účastníků domů, příchody účastníků z kroužků, volná hra účastníků ŠD.

17.00 – 17.30 hod

Večerní družina, spojování oddělení, individuální hra účastníků, spontánní činnost, odchody účastníků domů, příchody žáků z kroužků.

Týdenní skladba zájmových činností mého VIII. oddělení vypadá takto:

Pondělí – pohybové aktivity v tělocvičně, nebo na školním dvoře

Úterý – výtvarné aktivity s účastníky malujeme různými technikami a výtvary většinou používáme na vyzdobení chodeb, oken a školní družiny, zájmový kroužek – šití

Středa – turistická středa, výtvarné dílny (podle tematického plánu tvoříme) – máme to dle počasí

Čtvrtek – tvoření všeho druhu (šití, korálky, tvoření s netradičních materiálů, bambulky a další nové techniky)

Pátek – kolektivní hry – písničky na přání, Just Dance (na interaktivní tabuli), zájmový kroužek – flétna

Školní družina nabízí pro účastníky školní družiny kroužky, které vedou vychovatelky:

- ranní kroužky od 7:15-8:00 , středa: rozhýbej jazýček – logopedie, čtvrtek: programování , pátek: flétna
- odpolední kroužky: pondělí: 14:00 - 15:00 výtvarka, 14:00 - 15:30 keramika, úterý: 14:00 - 15:00 míčové hry, 15:30 - 17:00 šití, 15:30 – 17:00 dílničky, středa: 14:00 - 16:00 turistická středa, čtvrtek: 14:00 - 15:30 Dramadráček, 14:00 - 15:00 stolní tenis, 14:00 - 16:30 keramika, pátek: 14:00 - 16:00 florbal I. a II., 14:00 - 15:00 flétna

Akce školní družiny

Akce školní družiny jsou rozvrženy napříč celým školním rokem, podle celoročního plánu. Zde uvádím některé z akcí, které jsou pro rodiče, veřejnost

Na podzim pořádá družina Halloween – večer na školním dvoře si mohou účastníci s rodiči obléct kostýmy různých duchů a čarodějnic. Pro účastníky je připraven program, který se skládá z různých her se strašidelným tématem (např. strašidelné hmateso, strašidelný kvíz, házení míčku do čarodějnického kotle apod.). Občerstvení s Hallowenskou tematikou. Tato akce je účastníky i rodiči velmi oblíbená.

V prosinci připravujeme s účastníky vystoupení na Vánoční spirále, zpívají vánoční koledy. Dramadráček má divadelní vystoupení. Účastníku kroužku flétna hrají koledy. Následuje občerstvení a zapálení si svíčky na vánoční spirále. Vánoční den, který se koná v rámci celé

školy, kde školní družina prezentuje jak práci vychovatelek, tak i účastníků školní družiny, s občerstvením pro veřejnost.

V průběhu února se připravujeme na Masopust, a čeká nás Maškarní ples. Na maškarním plese probíhají různé soutěže, tombola, tanec.

Na konci dubna pořádáme na školním dvoře pro rodiče a děti Čarodějnice, které má obdobný program jako Halloween a k tomu ještě opékáme špekáčky.

Dále probíhají akce jako Dětský den, Bezpečně na cestách o prázdninách, Kuličkíada, Malování na asfalt. Na zakončení školního roku pořádáme Havaj party s vodní bitvou, zmrzlinou.

V průběhu roku si do družiny zveme i různá divadélka nebo skupiny lidí se zajímavým programem. Chodíme do kina BIO OKO, na výstavy, na přírodovědné procházky po Praze.

Zde uvádím výchovně vzdělávací obsah naší školní družiny podle stánek (www.zsstross.cz)

(ŠVP 2021) Výchovně vzdělávací obsah

„Konkrétní cíle výchovy a vzdělávání

- *rozvíjí všeobecné vzdělání, získané v době vyučování*
- *chápe a uplatňuje zásady, práva a svobody v kolektivu účastníků*
- *utváří si kladné postoje k národní a státní příslušnosti, respektuje ostatní národnosti kultury*
- *chápe a uplatňuje rovnost dívek a chlapců*
- *seznamuje se s evropskou kulturou*
- *uplatňuje zásady správného chování v životním prostředí a jeho ochraně*
- *zná zásady dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví*

Výchovně vzdělávací oblasti

Výchovně vzdělávací oblasti vychází z rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a jsou aplikovány na druhy činností odehrávající se ve školní družině.

Člověk a jeho svět

Poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, družiny, určení významných objektů, popř. jejich návštěvy (knihovna, Obecní úřad atd.), orientace v prostoru a čase (besedy o městě kde žijeme), bezpečnost na cestě do školy, na vycházkách, dopravní výchova.

Člověk a společnost

Osvojování zásad vhodného společenského chování, tolerance, empatie, vzájemná úcta, komunikace, stolování, prevence šikany, zařazování prvků mediální výchovy.

Člověk a příroda

Vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn v přírodě, využívání encyklopedií, péče o pokojové květiny, ekologická výchova, ochrana přírody.

Člověk, umění a kultura

Kultura chování, stolování, oblékání, rozvoj poznání, vnímání a prožívání krásy v denním životě, v přírodě, ve společenském a pracovním prostředí, v chování a jednání lidí, umělecké tvorbě.

Člověk a zdraví

Poznávání sebe sama, poučení a péče o zdraví, nemocech, zdravotní prevence, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech a jejich předcházení, ošetření drobných poranění (besedy a praktická cvičení), nové pohybové hry v místnosti, na hřišti a v terénu, relaxační cvičení, dodržování pitného režimu, otužování, znalost důležitých telefonních čísel, záchranné služby, hasičů a policie.

Člověk a práce

Návyky sebeobsluhy a zručnosti při manipulaci s drobným materiálem, příprava na vyučování, individuální a skupinová práce, dokončení započatých činností“

Všechny výchovně vzdělávací oblasti se prolínají do celoroční práce vychovatele, prolínají se do každodenní práce s účastníky v oddělení. Při hrách, odpoledních činnostech, řízených činnostech a také zájmových činnostech.

„Klíčové kompetence

Činnosti ve školní družině vedou ke komplexnímu působení, navazují na práci školy. V rámci své činnosti vychovatelé/ky úzce spolupracují s třídními učiteli a podporují osvojení klíčových kompetencí uvedených ve školním vzdělávacím programu následujícími činnostmi:

Kompetence k učení

- *vedou účastníky k hodnocení svých výkonů*
- *podporují vzájemné učení a zapojení starších spolužáků*
- *motivují k dokončení započaté práce*

Kompetence k řešení problémů

- *zdůrazňují, že vyhýbání se problémům nevede k cíli*
- *rozlišuje správná a chybná rozhodnutí*
- *vzniklé problémy řeší okamžitě společně s účastníky*
- *využívají hry na podporu logického myšlení dětí*
- *vedou účastníky k zodpovědnosti za své činy a svá rozhodnutí*

Kompetence komunikativní

- *podporují všestrannou komunikaci mezi účastníky při všech činnostech, dbají na zapojení i méně průbojných účastníků*
- *kladou důraz na kulturu řeči a kultivovaného projevu*
- *vedou děti účastníky ke komunikaci s vrstevníky a dospělými*

Kompetence personální a sociální

- *vedou účastníky k samostatnosti při sebeobslužných činnostech*
- *aktivně účastníky zapojují do chodu a běžné údržby ŠD (péče o květiny, úklid herny)*
- *umožňují účastníkům samostatně prezentovat výsledky své práce*
- *s účastníky spolupracují na tvorbě pravidel*
- *podporují přátelské vztahy účastníků*
- *připravují skupinové práce, tak aby účastníci spolupracovali a všichni se podíleli na výsledku*
- *učí účastníky rozpoznávat jednání, které vede k šikaně a rasismu v ŠD*

Kompetence občanské a pracovní

- *oceňují jednání fair play při sportovních a jiných aktivitách*
- *vedou účastníky k dodržování pravidel*
- *dbají na šetrné zacházení s vybavením a zařízením ŠD, udržování pořádku v herně, šatně a dalších prostorách*
- *pomáhají účastníkům orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času.*
- *nabízí různé zájmové činnosti*
- *vedou účastníky k tomu, aby uměli říci NE nevhodným nabídkám na využití volného času*
- *snaží se rozvíjet zájmy dětí v organizovaných skupinách i individuálních činnostech“*
(<https://docs.google.com/document/d/1FoCaXniMvCSSrC09KWGsGmEbNtTWMZ5f/edit>)

Všechny tyto kompetence a výchovně vzdělávací oblasti jsou součástí ročního plánu školní družiny, který je tvořen vedoucí vychovatelkou a ostatními vychovateli ve školní družině. Obsahuje, na co se výchovně vzdělávací plán zaměřuje v daném ročním období a jaké aktivity v daném ročním období mají být uskutečněny s účastníky v oddělení. Podle ročního plánu si každý vychovatel v oddělení každý měsíc tvoří měsíční plán práce, může zapojit i účastníky v oddělení. A podle něho pracuje s účastníky v oddělení, měsíční plán lze měnit podle aktuální situace, nebo změny počasí.

Závěr

Na závěr bych chtěla říct, že naše škola nabízí účastníkům školní družiny pěkné a vybavené prostory v hernách, ve třídách jsou prostory menší, ale jsou vybaveny stavebnicemi, společenskými a didaktickými hrami, účastníci si mají kde hrát i odpočívat. Je zde školní hřiště, které je dostatečné na venkovní hry a dovybavuje se průlezkami a herními prvky pro účastníky. Myslím si, že u nás v družině se nikdo nemůže nudit, protože my, vychovatelé, jim nabízíme různé druhy činností, kroužků a aktivit. Rodiče účastníků jsou s akcemi a aktivitami družiny spokojeni, účastní se akcí a dávají pozitivní zpětnou vazbu. Protože když je spokojené dítě, jsou spokojeni i rodiče.

8 Písemná příprava na přímou pedagogickou činnost

Na tuto část mé bakalářské práce jsem zvolila činnost kroužků šití, který vedu ve školní družině pátým rokem. Námětem této hodiny byl blížící se Velikonoční jarmark.

Chtěla jsem, aby prezentace na Velikonočním jarmarku byla co nejvíce vyjádřena samostatnou prací účastníků kroužku šití.

Název aktivity: Velikonoční slepička

Cílová skupina: účastníci školní družiny, které se rozhodly pro kroužek šití

Věk účastníků: 9–11 let 3–4 třída

Počet účastníků: 6

Heterogenní skupina, 5 dívek, 1 chlapec,

Úroveň schopností: zvládnou zvolit vhodný materiál při šití, vhodnou barvu nitě k látce, ke knoflíku. Kroužek šití se koná již od října pravidelně každé úterý odpoledne. Účastníci dokážou obkreslit střih, šijí samostatně na šicím stroji, s dopomocí navléknout nit na stroji a seřadit šicí stroj. Bezpečně pracují s nůžkami, jehlou, špendlíky. V této skupině nemá žádný z účastníků speciální vzdělávací potřeby.

Cíle:

Účastníci se zdokonalí v samostatné práci podle návodu.

Účastníci aplikují dosavadní dovednosti: umí navléknout nit do jehly a udělat jednoduchý uzel.

Účastníci se dokážou rozhodnout pro vhodný materiál dle kritérii, včetně estetického, vyberou vhodný materiál (látku) a zvládnou šít zadním stehem.

Účastníci rozvíjí své hodnotové orientace (radost druhému, když vytvořím dárek, dostávat a dávat, vděčnost)

Účastníci rozvíjí obratnost, samostatnost při šití jehlou a na šicím stroji.

Zdůvodnění postupu v závislosti na cílech a podmínkách

Nejprve účastníkům pro motivaci ukážu, jak bude vypadat hotová slepička. Následně si budeme si povídat o velikonočním jarmarku, na kterém bychom měli prezentovat náš kroužek šití. Uděláme radost na jarmarku někomu, kdo si slepičku koupí a získané peníze půjdou na Dobrého anděla. Účastníkům pomocí demonstrace popíšu návod, jak budeme postupovat při tvorbě slepičky. Návod má každý, vytištěný na stole. Se stříhem účastníci kroužku již pracovaly, proto by s tím neměli mít problém. Dále si zvolí vhodný materiál na šití. Účastníci rozeznají vhodný materiál pro daný výrobek. Zde by mohli být nejistí s volbou vhodného materiálu. Mohu dopomoci zvolením vhodné látky. Obkreslí stříh na látku (vystříhnou, připraví si z filcu zobák, vole a kohoutek, podle stříhu a podle postupu sešpendlí). Pokud dodržují návod, slepička se jim povede. Dodržují-li návod, účastníci si uvědomí, jak je důležité dodržovat návod pro dobrý výsledek. Při práci účastníci aplikují znalosti práce se stříhem a dovednost šití na šicím stroji (sešijí díly k sobě). (Vycpou slepičku vatelínem) a následně ručně zašijí zadním stehem. Při tom zdokonalují svoji dovednost, práce s jehlou, (přišijí knoflíky jako oči). Při práci s jehlou a nůžkami dáváme pozor, aby se účastníci kroužku nezranili. Po skončení uklidíme pracovní místo (zbytky nití, látky, sebereme špendlíky a zkontrolujeme jejich počet, každý uložíme svou jehlu). Je to důležité používáme místnost i jako hernu tak, aby nedošlo ke zranění. Na závěr lekce zařadím rozhovor o tom, jak je důležité udělat radost druhým. Naše výrobky udělají radost tomu, kdo je koupí. Ale také získané peníze za prodej, půjdou na pomoc na nadaci Dobrý anděl. Součástí rozhovoru bude rozhovor o slepičkách, jak se jim to povedlo. Na tom účastníci poznají, co se všechno naučili. A hotový výrobek je motivací pro dobrý skutek a další práci na kroužku. Rozhovor probíhal podle následujících otázek:

Reflektivní rozhovor

Co se vám nepodařilo? Co se vám podařilo?

Co byste udělali jinak?

Jak jste zvolili jste vhodnou látku?

Měli jste dostatek informací k postupu výroby vašeho výrobku?

Proč a jak jsou důležité návody k postupům?

Jaký máte pocit z toho, že uděláte radost dvakrát?

Závěrečné hodnocení: vaše výrobky jsou moc hezké, je vidět, že jste si na nich dali záležet, budou nás Vaše výrobky prezentovat na Velikonočním jarmarku. Zasloužíte si za dnešní práci pochvalu.

Postup lekce

Rozhovor (5 minut) – co budeme dnes tvořit, motivace

Vysvětlování a demonstrace návodu (5-10 minut) – ukázka stříhu a postupu, poučení o bezpečnosti práce

Samostatná práce podle návodu (60 minut) + (10 minut) úklid místa

Reflexe (15 minut)

Materiál: stříh a návod, látka, filc, knoflíky, vatelín na vycpání, šicí potřeby (má každý ve své krabici – nůžky, jehly, špendlíky, nitě, tužka, metr, křída...)

Zhodnocení lekce a dosažení cílů, sebereflexe pedagoga

Tuto činnost jsem před Velikonocemi zkusila s účastníky ve školní družině na zájmovém kroužku šití. Slepíčky se velice povedly, jen jeden z účastníků potřeboval pomoc vychovatele, protože nedával pozor, jak postupovat při špendlení. Děti jsou šikovné, na šicím stroji jsem jen nastavila velikost stehu a přítlak patky. Bylo dosaženo cíle tím, že účastníci zvládli samostatně pracovat podle návodu a zdokonalit se v samostatné práci šití na šicím stroji, aplikovali svou dovednost práce jehlou. Účastníci zvládli ušít slepičky samostatně. V reflektivním rozhovoru účastníci vysvětlovali, jaké pocity a jaký smysl je v prodeji slepičky a zisku peněz na charitu Dobrý anděl. Domnívám se, že všech šest účastníků pochopilo, jakou hodnotu vidí v tom, že někomu pomůžou. Slepíčky budeme prezentovat na Velikonočním jarmarku a každý z účastníků může prodat své dvě slepičky na dobročinný účel.

Lekci jsem upravila k dovednostem účastníků. Možná by byl vhodnější mít více času. Někteří z účastníků potřebují více času a dále proto, že máme pouze dva šicí stroje, na kterých se účastníci střídají. V reflektivním rozhovoru jsem se ptala improvizovaně, teprve zpětně jsem si uvědomila lepší znění otázek. Přesto lekce proběhla příjemně.

9 Závěr

Před sedmi lety jsem nastoupila na základní školu jako vychovatelka školní družiny a zároveň začala studovat dálkově střední pedagogickou školu na dva roky. Už jsem si říkala, že dál studovat nebudu. Ale přihlášku ke studium na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze obor vychovatelství jsem se rozhodla podat po rozhovoru s kolegyní. Jak je důležité vzdělávání vychovatelů. Podala jsem přihlášku na vysokou školu obor vychovatelství. Mile mě překvapilo, když přišlo přijetí. A tím začalo moje studium vychovatelství.

Při studiu jsem si prohloubila znalosti z předmětů, které jsem znala z předešlého studia střední pedagogické školy. Přednášky jsou přínosné a určitě i budou pro můj profesní růst vychovatele. Mezi předměty, které pro mě byly přínosné, mohu zařadit bez obav vše, co jsem během oněch tří let studia absolvovala. Každý předmět měl v sobě nějaké kouzlo. Nemohu ale popřít, že některé předměty pro mě byli velkou výzvou. Například zkouška z biologie tak při učení na zkoušku jsem sledovala seriál „Byl jednou jeden život“ a „NEZkreslená věda“. Z přednášek např. výtvarné výchovy, hudební výchovy, přírodovědné pokusy jsem do své praxe vychovatele zařadila a s účastníky v oddělení vyzkoušela. Přírodovědné pokusy – kouzla s papírem. Každý z přednášejících na fakultě si zaslouží velké poděkování, protože přednášky byly zajímavé a přinesly do mého profesního života mnoho nového, s čím mohu pracovat ve své profesi vychovatele.

Dlouho jsem přemýšlela, jakou závěrečnou práci zvolit. Nakonec jsem zvolila Portfolio profesního rozvoje díky paní doktorce Hankové, při konzultacích na semináři se mi zdálo jako dobrá volba. Má předepsané části, věděla jsem, že to nebude jednoduché, hlavně esej a výběr vhodného tématu, které bude zajímavé. Zvolila jsem téma eseje „Pravidla a (ne)kázeň ve školní družině“. Doufám, že má volba byla správná. Popsala jsem jednotlivé části v bakalářské práci, součástí portfolia je i rozbor vybrané publikace. Vybrala jsem si Školní družinu od autorů Hájek, Pávková a kol.

Od ukončení mého tříletého studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy mi zbývá jen krůček. Studium na této fakultě v oboru Vychovatelství mi přineslo mnoho nových poznatků a vědomostí. A proto bych si přála některé poznatky ze studia přenést do praxe a

možná i vlastního života. Ačkoliv studium na vysoké škole nebylo jednoduché a stálo hodně sil a úsilí, jsem ráda, že jsem se pro něj rozhodla.

10 Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

- 1) BENDL, S. *Jak předcházet nekázni aneb kázeňské prostředky*. Praha: Nakladatelství ISV, 2004. 208 s. ISBN 80–86642-14-3.
- 2) BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Praha: TRITON, 2004. 263 s. ISBN 80-7254-453-5.
- 3) HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.
- 4) BENDL, Stanislav, Jaroslava HANUŠOVÁ a Marie LINKOVÁ. *Žák s problémovým chováním: cesta institucionální pomoci*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2016. ISBN 978-80-7387-703-3.
- 5) BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.
- 6) PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK. *Školní družina*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-751-5.
- 7) Odborný informační materiál: *Autorita učitele v multidimenzionálním kontextu*, prof. PhDr. Alena Vališová, CSc., České Budějovice 2013.
- 8) HÁJEK, Bedřich. *Právní vědomí vychovatele*. Praha: Texty pro distanční vzdělávání-garant PhDr. J. Kohnová, 2003, 43 s. ISBN 80-7290-116-8.
- 9) PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001, 328 s. ISBN 80-7178-579-2.

Elektronické zdroje:

- 1) **MŠMT: Platné znění části první zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, s vyznačením navrhovaných změn a doplnění:**<https://www.msmt.cz/dokumenty-3/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich> [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>
- 2) **MŠMT: Nejčastěji kladené dotazy v oblasti zájmového vzdělávání. 20. Jak je to s možnostmi navrhnout kázeňská opatření např. vychovatelem/vychovatelkou školní družiny? Často kladené dotazy, MŠMT ČR (msmt.cz)** [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/casto-kladene-dotazy-2>
- 3) **Nekázeň Řízení třídy Prevence i zvládnání v komunikaci Učitel a jeho autorita:** [/https://is.muni.cz/](https://is.muni.cz/), [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2021/XSSZM/um/materialy_k_pedagogicke_psychologii/n_ekazen_kazen_autorita_ucitele.pdf,
- 4) **Úvod > Encyklopedie společného vzdělávání > Problémové chování *Problémové chování* | Zapojmevsechny.cz (zapojmevsechny.cz)**, [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: [Zapojmevšechny.cz \(zapojmevsechny.cz\)](https://zapojmevsechny.cz)
- 5) **Citáty: Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim. | Citát #20950 | Dale Carnegie | citáty osobností (citato.cz)**, [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: [Citát #20950 | Dale Carnegie | citáty osobností \(citato.cz\)](https://citato.cz)
- 6) **ZŠ a MŠ Hranice, příspěvková organizace; Hranická 100; 753 61 Hranice IV, Pravidla naší školní družiny (zsdrahotuse.cz)**, [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: [Pravidla naší školní družiny – ZŠ a MŠ Hranice, příspěvková organizace; Hranická 100; 753 61 Hranice IV – Drahotuše \(zsdrahotuse.cz\)](https://zsdrahotuse.cz)
- 7) **Třída 1.A., pravidla třídy**, Dostupné z: <https://trida-info.webnode.cz/pravidla-nasi-tridy/>
- 8) **Školní vzdělávací program školní družiny, www.zsstross.cz**. Dostupné z: [ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠD_konečná verze.docx - Dokumenty Google](https://www.zsstross.cz)
- 9) **Vnitřní řád školní družiny**, Dostupné z: www.zsstross.cz - [DOKUMENTY KE STAŽENÍ STROSS \(google.com\)](https://www.zsstross.cz)

- 10) 263/2007 Sb. Vyhláška, [online]. [cit. 2021-02-28]. (*zakonyprolidi.cz*), Dostupné z: [263/2007 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministe... \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- 11) MSMT: Poslání školní družiny, <https://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveni-organizaci-a-cinnosti-skolnich-druzin> (online).[cit.2022-02-28].
Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveni-organizaci-a-cinnosti-skolnich-druzin>
- 12) 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících (*zakonyprolidi.cz*) [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: [563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících \(zakonyprolidi.cz\)](#)

Seznam příloh

Příloha 1 – Osvědčení z kurzu

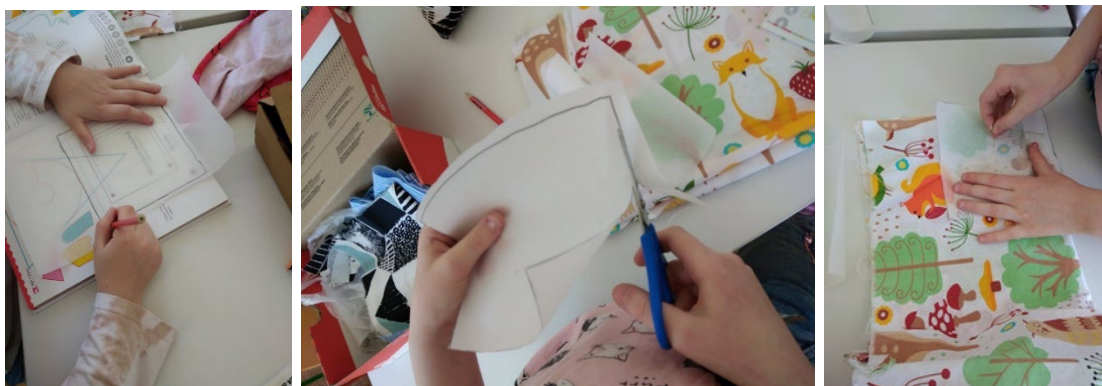
Příloha 3 – střih, pracovní postup, fotodokumentace

STŘIH NA SLEPIČKU

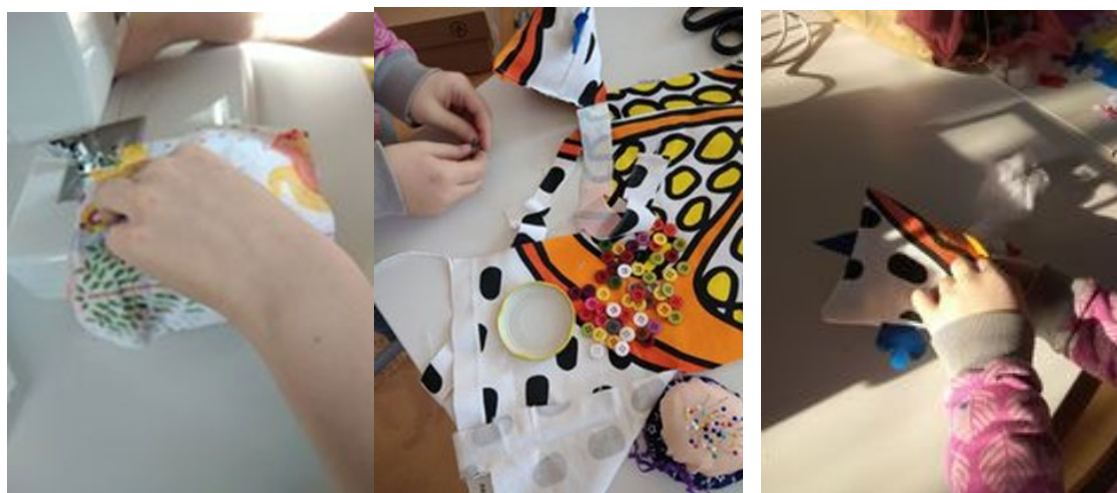
PRACOVNÍ POSTU

PŘÍPRAVA STŘIHU

VLASTNÍ TVOŘENÍ

Příloha 4 - NAŠE SLEPIČKY NA VELIKONOČNÍ JARMARK

